ProARME

Anul II ● Nr. 2(6) ● iunie-august 2010

Revistă trimestrială de cultură militară și patriotică

pag. 3

Interviu

pag. 11

Memorii de război

pag. 22

Impressions

Patria este norodul, iar nu tagma jefuitorilor (T. Vladimirescu)

Cum am ajuns să-l recitesc pe Marx

de Zalmo de Gikos

În 1955, apărea la New York, la *International Publisher*, lucrarea ***History of the three internationals***, Istoria celor trei internaţionale. Mişcările socialiste şi comuniste din 1848 până în prezent, de **William Z. Foster**, preşedintele de onoare al Partidului Comunist din SUA, publicată şi în România trei ani mai târziu, la Editura Politică, în traducerea colectivă a editurii respective. O carte rămasă virgină în biblioteca mea – de altfel, nici nu ştiu cum a ajuns acolo! – până mai zilele trecute când, descoperind-o întâmplător, n-am avut de lucru şi mi-am aruncat ochii pe ea. Evident, nu mă voi complica să redau aici la adevărata dimensiune revelaţia avută pe măsură ce-i parcurgeam, în diagonală, pasajele încă nemăturite de trecerea vremii, ci spun doar că am trăit un sentiment tare ciudat să defilez cu ochii de acum o astfel de carte din genul acelora care, odinioară, obligat fiind de atotputernicii politruci instalaţi la catedra de ştiinţe sociale, socialism ştiinţific, istorie, filosofie ş.a.m.d. să le conspectez, le priveam efectiv ca pe nişte calamităţi inevitabile, umplând mecanic două-trei pagini de caiet, studenésc, acolo, cât să le iau ochii, dar neînţelegând mai nimic. Şi e cazul să spun că dincolo de perdeaua ei propagandistică, de istoria unei lumi clar tratată în mod partizan, cartea aceasta conţine şi nişte adevăruri care, prin trecerea timpului, şi-au dovedit nu atât valoarea, cât valabilitatea. Iată ce spunea **Foster** acum o jumătate de veac, spre exemplu, despre Pactul Atlanticului de Nord (NATO), la pagina 593: ...Organizat în aprilie 1949 la Washington, din 12 ţări europene la care, ulterior, vor adera Grecia şi Turcia, NATO avea ca scop, dacă era să te iei după propaganda artizanilor săi – exprimată, între altele, în *Information Please Almanac*, 1954, pag. 345 –, *de a apăra libertatea, bogăţiile şi civilizaţia respectivelor popoare în numele principiilor democraţiei, ale libertăţii individului şi ale dreptului*. Trec peste explicaţiile privind logica înfiinţării acestui pact care nu întâmplător a fost pus pe picioare imediat cum americanii au pierdut monopolul bombei atomice, aceasta ajungând şi în ograda Imperiului Rus, rival, altă forţă extrem de preocupată de apărarea păcii, desigur, în opinia lui alde **Foster**, dar nu în aceasta constă valoarea spuselor lui, ci în pasajul reprodus imediat mai jos: *...Ţelul principal al NATO-ului*, spunea **Foster**, *a fost şi este o Germanie remilitarizată, îndreptată împotriva URSS, la ordinele americanilor.*

continuare în pag 24

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică

ISSN 2065-9903

Fondator: Bogdan DIDESCU
Redactori: Karola KIM
Marius VASILE
Tehnoredactare: Mara ŞOIMĂRESCU
Corectură: Rheea DELFI

Adresa redacţiei:
Oraş Fieni, str. Podişorului Nr. 8,
Jud. Dâmboviţa
Cod 135100

E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon mobil: 0788.144.910
Tipărită la *RAWEXCOMS*
telefon 021.6443373

Karola Kim. ***Foto: Tiberiu Rusescu***

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază şi nici nu se publică dacă nu sunt interesante din punct de vedere istoric, militar sau cel puţin literar. Sunt avute în vedere cu prioritate materialele culese deja în fontul Times New Roman, caracter 14, preferabil cu diacritice.

Colonelul (r.) Viorel Domenico:

Noi nu am rezistat prin victoriile câştigate pe câmpul de luptă, ci prin cultură

un interviu realizat de **Dan Gîju**

Confesiune introductivă

Era prin ianuarie 1998 când colonelul **Viorel Domenico**, pe care-l cunoscusem cu un an în urmă, graţie pictorului **Ioan Crăciun**, pe de o parte, şi a generalului **Andrei Kemenici** – comandantul garnizoanei Târgoviște prin 1995-96, când deschi-

sesem primele mele expoziţii de pictură ca invitat al maestrului **Crăciun** –, pe de altă parte, m-a sunat în biroul meu anost de ofiţer patru cu evidenţa gradaţi-soldaţi din Batalionu 195 Drumuri şi poduri din vechea Cetate de

Nimic nou despre rudele din Italia

– Numele vă trădează originea italiană, domnule colonel. Sau poate că nu este italiană... De fapt, ce ştiţi despre... strămoşii dumneavoastră?

– Prin 1870, când sub Carol I a început acel proiect, efectiv fabulos, de modernizare a României, între altlele, pe lângă docurile din portul Constanţa, podul de la Cernavodă, edificiile din Bucureşti şi aşa mai departe, s-a construit şi calea ferată Câmpina-Predeal, pentru care a fost nevoie de angajarea unor specialişti, ingineri şi antreprenori, meseriaşi calificaţi, destul de puţini în România acelor ani... Prin urmare, aceştia au fost aduşi din străinătate, din Franţa, Germania şi, îndeosebi, din Italia. Atunci a venit şi străbunicul meu, **Carol Domenico Delnegro**, care a lucrat la construirea podurilor de pe Valea Prahovei, între Câmpina şi Predeal. Pentru faptul acesta, conform contractului, a fost împroprietărit în zona în care activase, în speţă la Breaza. Am actul de împroprietărire semnat de regele **Carol I**. Aici se va căsători cu o brezeanca şi, la scurtă vreme, se va naşte bunicul meu, **Ion**, mai târziu ajuns soldat în Regimentul 7 Prahova şi căzut pe front, la Câineni, în Primul Război Mondial, când tata avea doi ani. Ca fapt divers, numele de familie era **Delnegro** – **Domenico** fiind prenume în Italia! –, dar când s-au făcut actele de identitate, cum s-au petrecut lucrurile nu o dată prin primăriile noastre, bunicul a fost înregistrat cu prenumele tatălui său şi aşa a rămas. Practic, trebuia să mă cheme **Delnegro**...

Prin 1970, cu părinţii, Victoria şi Ion

Viorel Domenico, cunoscut cercetător în domeniul cinematografiei româneşti, ofiţer de artilerie antiaeriană şi rachete, promoţia 1968, născut la Breaza (Prahova), la 20 martie 1947. A fost redactor-şef al revistei ***Viaţa armatei*** (1997-2000), director al Studioului Cinematografic al Armatei (2000-2002), redactor-şef al ***Jurnalului de Breaza*** (2005). Cetăţean de onoare al oraşului Breaza (2003). Autor a paisprezece cărţi de beletristică, de istorie a filmului românesc şi de istorie contemporană – ***Mersul pe jos*** (1981, debut, proză scurtă, prefaţat de **Al. Piru**), ***Ora eternă*** (1985, proză scurtă), ***Scutul de celuloid*** (1992), ***Istoria secretă a filmului românesc*** (Premiul Uniunii Cineaştilor, 1996), ***Claymoor*** (2003) –, ca şi al unor cărţi de literatură-document – ***După execuţie a nins*** *(1992)* şi ***Ceauşescu la Târgovişte. 22-25 decembrie 1989*** (1999) –, cotate ca best-seller-uri şi incluse în bibliografiile obligatorii ale mediilor universitare. Între 2005-2010, şef de departament editare şi directorul Editurii Institutului Revoluţiei Române, redactor-şef al publicaţiei ***Caietele revoluţiei române***.

Scaun: „Ce faci? Nu vii să dai examen și tu?" Grupul Mass-Media al Armatei, cum se numea atunci actualul Trust de presă al Ministerului Apărării Naționale, tocmai scosese la concurs două locuri de redactor și, după cum ținea să-mi explice colonelul **Domenico** – la acea oră redactor-șef al revistei ***Viața armatei***, fostă ***Viața militară*** înainte de revoluția din 1989 –, aș fi avut șanse reale. Nu mai rețindacă răspunsul trebuia dat pe loc, mi se pare că nu, dar nici timp de gândire prea mult parcă nu aveam; cert este că, din clipa aceea, în mine a început să se dea o luptă cel puțin interesantă. În primul rând că batalionul în care-mi făceam veacul exact de la absolvirea școlii militare, cu o întrerupere de circa o jumătate de an în 1989, încăpuse, de la o vreme, pe mâna unui colonel isteric și cam lovit bine de niscaiva tulburări de personalitate care, poate și pentru că eram singurul ofițer din unitate provenit din aceeași armă ca și el, o raritate și atunci, dar mai ales acum – la armă fac referire –, nu mă agrea deloc, pretinzându-mi cu insistență o muncă până atunci de competența unui ofițer, ce-i drept, la nivel de control, dar ca execuție de nivelul unui furier, respectiv scrierea (redactarea) registrului OZU (am caligrafiat vreo patru ani la catastifele acelea și, dacă e să iau partea bună a lucrurilor, acolo mi-am format mâna!). Din aceeași perspectivă, însă, ca ofițer de căi ferate rătăcit într-o unitate de geniști, simțisem demultișor că nu prea aș mai avea spații de manevră pe verticală în sus, doar dacă angajam cine știe ce compromisuri, dar cum batalionul se afla poziționat excelent față de domiciliul meu, adică la un minut, maximum două de mers la pas și, în plus, cum tocmai absolvisem facultatea de drept și trăgeam nădejde că în luna următoare, când era programat

1981

– Mai ştiţi ceva despre rudele din Italia?

– M-am interesat când a fost Festivalul Filmului Militar la Bucureşti, acum mai bine de zece ani, la un general italian, şi a zis că numele **Delnegro** este specific nordului Italiei, zona Veneţiei, recunoscută pentru meşterii pietrari de acolo. Dar, cum sunt la a patra generaţie, cine să mai ştie ce şi cum pe acolo?

– Cum aţi ajuns ofiţer şi, mai ales, de ce la rachete antiaeriene?

– De fapt, marele meu vis era să merg cu prietenii mei, strungar la Mecanică fină, la Sinaia! Asta din cauza anturajului, sigur, dar şi pentru că nu aveam alte posibilităţi; am fost şase copii, perioada era dificilă, nu-mi era gândul la liceu, ci la cum să pun mâna mai repede pe o meserie. Probabil eram mai bunicel la şcoală şi, practic, directoarea şcolii, doamna **Angelescu**, profesoară de franceză, a vorbit cu tata, i-a explicat, şi aşa se face că tata m-a trimis la liceu. Sigur că m-am revoltat, era peste voinţa mea, dar cum nu aveam încotro, că nu aveam cum să nu-l ascult pe tata, am mers la liceu cu voinţa de a nu scrie nimic la examen, ferm hotărât să pic şi, astfel, să ajung la profesională. Intrând în clasă însă şi văzând elevii scriind, mai mult de jenă am scris şi eu, astfel că m-am văzut intral la Liceul „Vlaicu", primii doi ani, timp în care mai mult am scris poezii pentru fete şi colegi, apoi a IX-a şi a X-a le-am făcut la Liceul militar, la „Cantemir"; atunci se reînfiinţase, era în 1962. Ţin minte că murise **Sadoveanu** în anul ăla!

– Dar cum se face că aţi ajuns la liceul militar aşa brusc, dintr-o dată?

– Cred că tot din cauza situaţiei familiale; tata strungar, noi – şase copii..., mama făcea broderii, lucra acasă pentru *Arta casnică:* ii, fote, feţe de masă, mileuri... Cred că migala asta, faptul că lucra cu acul noaptea târziu, la lampă, m-a furat şi pe mine, asta m-a determinat, ulterior, să migălesc şi eu la cărţile şi la articolele mele, convingerea că acesta este secretul de a nu da rasol la un lucru pe care-l fac. Sigur că, vorbind de liceul militar, acesta era ceva nou acolo, în peisaj, iar eu cum nu eram nici tăntălău...

– De ce antiaeriană, totuşi?

– Pentru că atunci, la infanterie, liceenii militari se duceau cu sutele, pe când la Braşov, la antiaeriană şi la radiolocaţie, cerându-se matematică multă, era o chestie de nobleţe... Plus că fiind şi foarte puţine locuri, era o mândrie nu să mergi la antiaeriană, neapărat, ci să nu mergi la infanterie! Cei mai buni se duceau la medicină, la aviaţie, la artilerie antiaeriană... Noi am fost doar şapte rachetişti, că eu rachetist sunt, restul artilerie antiaeriană, din 60, probabil. În vreme ce promoţia liceului era de circa 300. Da, erau 11 clase ori 30 de elevi.

– Aţi mai continuat să scrieţi poezii în liceul militar?

– Da, am scris, am scris şi în şcoala de ofiţeri, la Braşov, şi aici, de fapt, am şi debutat, în revista *Astra*, în 1967, condusă de **Radu Teodoru**, o revistă foarte citită, căutată... Cam în acelaşi timp am debutat şi în *Viaţa militară*, m-a debutat **Mircea Radina**, care ţinea mult la mine. Am trimis corespondenţă, poezii, apoi a venit el la cenaclu, la cenaclul şcolii militare.

„Sindromul" Banu

– Unde aţi primit repartiţie în 1968, la terminarea şcolii militare? Şi ce vă mai amintiţi la prima mână, ca să zic aşa, din acea perioadă?

– La Cluj, la Brigada de Artilerie AA de la Floreşti. Acolo, ce să spun, ca locotenenţii! Locotenenţii generaţiei mele însă

1963

examenul de licență, o voi lua cu brio, și cum tot vizavi de mine, numai că pe partea cealaltă față de unitatea militară, este amplasat tribunalul, mă gândisem că funcția de jurist al garnizoanei, pe care se angajase deja că mi-o pune în bătaia săgeții comandantul Brigăzii de Căi ferate și drumuri, generalul **Gh. Duminică**, îmi cam făcea cu ochiul deși era, ca și altele asemenea, un fel de cioară de pe gard. Însă cum sunt un optimist de felul meu, și un comod și jumătate pe deasupra, pariasem deja pe funcția de jurist și nu așteptam decât să iau examenul de licență ca să înceapă demersurile pentru funcția aceea pe care, îmi făcusem deja planul ca țiganul, urma să stau vreo cinci ani, cât să mă rodez prin tribunale și alte instanțe de judecată – deh, vise! –, urmând ca după aceea să trec în rezervă și să mă fac avocat. Spiritul meu de prevedere, însă, sfântul meu spirit de prevedere, mi-a șoptit că e bine să accept ceea ce-mi propune colonelul **Domenico**, fie și ca o experiență. În fond, mi-am zis, nu am nimic de pierdut. Și n-am avut; martor îmi este timpul și nu numai el. Dar cum m-am confesat cam mult, până aici, și cum voi mai avea la îndemână și alte pagini, cu altă ocazie, desigur, să relatez întreaga odisee – că odisee a fost! –, mai spun doar că am conștientizat ulterior, pe măsură ce micile evenimente au început să se adune, că **Viorel Domenico** mi-a ieșit în cale – sau eu i-am ieșit lui?! – exact când trebuia, ca după un mare plan. Plan care a făcut ca, peste ani, deși în condiții vitrege, oarecum, să ajung pe exact aceeași funcție de pe care mă suna el atunci, în acel început de an atât de problematic pentru mine, propunându-mi un „pariu" pe care, dacă stau bine să mă gândesc, nu știu precis cine l-a câștigat. Știu doar atât, că dacă nu mă suna atunci, acest interviu nu s-ar fi consemnat niciodată. (*București, 18 mai 2010*)

mergeau şi la crâşmă, dar şi la teatru, nu ne lipseau spectacolele de la Operă; era perioada de glorie a revistei *Echinox*, anii aceia fabuloşi, de reală deschidere în cultura română, când s-a reeditat **Blaga**, s-a remarcat **Eugen Barbu**... Locotenenţii de azi nu mai ştiu cum sunt, dar noi eram ahtiaţi după noutăţi editoriale. Ţin minte că stăteam în garsonieră cu un coleg şi, în trei ani, nu mai aveam loc de cărţi. Mergeam la Capu Midia, la trageri, în aplicaţii, pierdeam vremea şi la o bere, dar cartea era carte! Tot acum am publicat şi la ***Scutul patriei***...

– Ce întâmplare mai aparte vă vine în minte, totuşi, din acei ani de... fragedă locotenenţie, ca să zicem aşa?

– O chestie interesantă, care m-a urmărit toată viaţa, este legată de comandantul meu de baterie, căpitanul **Ion Banu**, pe care nu-l vedeai niciodată în poziţia de tragere, când făceam instrucţie, dar care la ora bilanţului ştia totul, absolut totul, şi cel mai banal amănunt, inclusiv că luam din porţia soldatului, că fumam în timpul orei, că luasem pauză cu un minut mai devreme, orice... Ajunsese să mă obsedeze, mai ales că-mi luam toate măsurile să nu fiu surprins. De unde dracu le ştie, cine mă toarnă, ce vrea de la mine? După doi ani, abia, la o băută, ne-a spus secretul. Practic, omul îşi lua o carte de citit şi binoclul şi urca în podul cazărmii. Citea ce citea şi, din când în când, se uita pe luminator. De atunci, toată viaţa m-a obsedat că mă urmăreşte **Banu**. Nu ştii ce reacţie a avut în interiorul meu faptul că cineva mă urmăreşte, nu Securitatea ci **Banu Ion**, un ţigănos, un cizmos, un tip de om tare ciudat, care niciodată nu-ţi lăsa impresia că ai vreun secret pe care el să nu ţi-l ştie...

– Poate că asta, la stilul lui Banu mă refer, v-a ajutat mai târziu, când aţi ajuns, la rândul dumneavoastră, ca ziarist, interesat de „secretele" altora... Cum s-au petrecut lucrurile?

Grafica: Octavian Covaci

– E o poveste foarte interesantă aceasta şi are ca punct de plecare faptul că pe atunci, prin anii '70, noi, ofiţerii din armele tehnice, nu aveam voie să dăm examen la facultăţile umaniste, numai infanteriştilor le era permis, ci la facultăţile de profil, în speţă la Politehnică. De pildă eu, cu aprobare de la Bucureşti, nu puteam da decât la Electronică sau Electrotehnică, dar nu mă atrăgea ingineria... Şi atunci, ca să-ţi răspund la întrebare, practic am ajuns ziarist militar printr-o fraudă. Eram secretar UTC în regimentul de apărare antiaeriană de la Floreşti, Cluj, şi, într-o bună zi, dorind eu să urmez neapărat facultatea de filosofie, când m-am prezentat la comandantul unităţii, la colonelul **Farcău**, ca să-mi aprobe nişte documente specifice UTC-ului, pe care ştiam că nu prea le cercetează atent, că nu avea el treabă cu UTC-ul, i-am pus acolo şi o adeverinţă dactilografiată de mine, cum că locotenentul **Domenico** are dreptul să dea examen la facultatea de filosofie, în Cluj-Napoca. Doream neapărat filosofie, decan era **Clara Dan**, o somitate în materie, nu m-am gândit ce risc. Şi intru cu zece, era în 1971, la fără frecvenţă, primul pe listă. Cum s-a aflat, ce scandal a ieşit, cum era să fiu judecat pentru fals şi uz de

"Comandoul" de la Târgovişte. Al doilea din stânga este A. Kemenici, comandantul unităţii unde a fost judecat şi executat N. Ceauşescu

fals este o întreagă poveste, noroc însă că atunci, în noiembrie 1971, după Plenara CC al PCR, s-a înfiinţat Facultatea de ziaristică în cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", în Bucureşti, şi cum armata avea nevoie de ziarişti militari instruiţi, iar eu eram colaborator la *Scutul patriei*, într-un final, în două săptămâni, de fapt, eram detaşat la Bucureşti. Dacă nu se înfiinţa facultatea de ziaristică, destinul meu era altul! O dată intrat aici, m-am mai întors la Cluj ca să fac fişa de lichidare şi s-a îngropat totul.

Cu Jean Georgescu, în centru, părintele filmului românesc, într-o vizită la SCA

Un fel de zei...

– Care este cea mai mare satisfacţie ca ziarist militar?

– Că am avut şansa ca să învăţ meserie de la mari ziarişti. Asta a fost bucuria mea... Şi că am trăit între ei. Când am venit la *Apărarea patriei*, în 1975, în august, erau **Constantin Antip** – pe care în facultate l-am avut profesor de *Istoria presei*, am rămas uimiţi când, între somităţile culturii române de acolo apare un general, şi venea îmbrăcat în uniformă! –, **Ladislau Tarco**, **Gheorghe Bejancu**, **Emil Georgescu**, **Vasile Iosipescu**, **Lustig**, **Botoncea**, **Boc**... Lumea nu mai ştie de ei, dar erau mari gazetari, poate cei mai mari pe care i-a avut armata; mergeam la serviciu cu teamă, intram în redacţie cu emoţia să nu mă compromit.

– Mă gândeam la o satisfacţie de altă natură, în sensul de reuşită jurnalistică sau ceva de genul acesta.

– Am avut, la vânătorii de munte, când au salvat un cuplu dintr-o avalanşă... Ţin minte că am făcut un reportaj atât de alert, inspirat, cu fraze scurte, încât **Bejancu** a zis: „Gata, **Domenico** şi-a dat drumul!" Acel reportaj a intrat în cartea de debut, ca povestire, admirată şi subliniată pentru veridicitate şi stil de **Alexandru Piru**, care mi-a realizat introducerea. Apoi, ca pentru orice ziarist militar, există acea satisfacţie rarisimă, în felul ei, că ai posibilitatea să vezi, să străbaţi, să cunoşti, de fapt, toată ţara. Eram locotenent-major şi, când mă duceam la şeful de rubrică, lunea, cu materialul, la **Gheorghe Suharu**, parcă-l şi văd!, se aşeza în faţa hărţii şi întreba: „Ia să vedem noi, unde nu a mai călcat picior de redactor?" Şi identifica pe hartă cea mai izolată unitate unde numai noi, locotenenţii, eram trimişi, şi pentru acea unitate îmi făcea ordin de serviciu. Şi iarăşi o luam de la capăt, la Sighet, la Rădăuţi,

Cu Ionel Boieru, în 1994, unul dintre eroii cărţilor sale despre revoluţie

în creierii munţilor, ajungeam dimineaţa şi mă înapoiam noaptea, scriam în tren, dormeam prin cazărmi, nu erau căminele militare confortabile de mai târziu, eram chinuit..., nu-mi convenea, dar am cunoscut tot, inclusiv canalul, şantierele, am fost şi am scris despre militarii detaşaţi în economia naţională, la irigaţii, nu mai spun de inundaţii, la Blaj, pe Târnave, în construcţii, la termocentrala de la Turceni. Şi pe unde nu am fost!

– Dar cel mai neplăcut aspect al acestei meserii, experienţa cea mai neplăcută, care a fost?

– Cea mai neplăcută chestie de până acum, dar ca ofiţer, nu ca jurnalist, am trăit-o tot la Cluj, în 1971, primăvara, când, ofiţer de serviciu pe unitate fiind, am primit un telefon de la un unchi al meu: „**Viorele**, vino repede acasă, că a murit sora ta". N-am apucat să întreb care, aveam cinci surori, m-am dus repede la secretarul consiliului politic, că trebuia să mă înlocuiască cineva, nu avea cine, până la urmă s-a oferit un coleg, şi când să plec, mă cheamă iar, probabil îmi dă o foaie de drum, ceva, mă gândeam, când numai ce îl aud: „**Domenico**, ai grijă, nu cumva să intri în biserică!" Toată viaţa mea, pe omul ăla, nu am putut să-l iert. Am venit noaptea pe tren, mă tot gândeam care dintre cele cinci surori ale mele s-a dus – culmea e că s-a întâmplat cu cea mai mică! –, am vrut să scriu o proză, mai târziu, ca să mă descarc, dar nu am putut...

– Credeţi în viitorul presei militare?

– Nu cred că întrebarea e bună, ar trebui reformulată cam aşa, în sensul din care să rezulte că presa militară depinde de ziariştii millitari...

– Reformulaţi-o dumneavoastră cum vă pică mai bine...

– Credeţi în apariţia unei noi pleiade de ziarişti capabili să surprindă cât mai curat şi totodată complex misiunile armatei? Ei, la asta aş putea răspunde că presa militară trăieşte atâta cât există ziarişti care să ardă pentru comunicarea cu publicul, în special jurnalişti înclinaţi către reportaje. Fără mari reporteri, nu poate exista presa militară. Cum sunt stimulaţi aceşti oameni, aceasta este o altă problemă, dar cert este că presa militară va exista atâta timp cât va fi făcută de ziarişti pentru care meseria este viaţa lor. **Bejancu**, **Tarco**, toţi ăştia erau un fel de zei şi eu un neica nimeni faţă de ei, dar dacă le luai creionul din mână nu mai erau în stare de nimic, erau decăzuţi din toate drepturile. Ulterior, aşa am ajuns şi eu, în sensul că dacă s-ar interzice scrisul în armată, nu ştiu ce aş putea face altceva. Presa nu se face cu oameni polivalenţi, adică şi cu oameni de afaceri, şi cu scriitori, ci cu oameni predestinaţi. Nu cu computere, ci cu viaţă, cu spirit, cu sentimente... Nu scrii la ziar ca şi cum ai juca fotbal. Trebuie să arzi!

Cu generalul V. Athanasie Stănculescu, alias Victoraş, 2003

Salonul scriitorilor militari de la CMN. La microfon, scriitorul Tică Ardeleanu

...şi un ziarist mai ambiţios

– Sunteţi unul dintre cercetătorii recunoscuţi în domeniul cinematografiei militare şi al evenimentelor din decembrie 1989. Ce vă motivează în urmărirea, cu consecvenţă, a acestor piste?

– Spiritul polemic... Şi poate faptul că am găsit, mai ales în domeniul cinematografiei militare, teren de manevră. De exemplu, în '81, când am ajuns la Studioul Cinematografic al Armatei, toţi membrii colectivului spuneau că studioul a fost înfiinţat în 1972; se pregăteau să sărbătorească primul deceniu... Or, având posibilitatea să intru în arhive, am demonstrat că filmul românesc, în ansamblu, nu doar cel militar, este făcut pe structura militară. Operatorul **Paul Menu**, autorul primelor filmări din România, realizate în intervalul 10 mai-20 iunie 1897, chiar dacă făcuse filme pentru civili, din şapte câte realizase, patru erau pe subiect militar. La fel şi *Războiul de Independenţă*, al lui **Grigore Brezeanu**, din 1912, deşi era o comandă din afara sistemului militar, era opera armatei, mii de soldaţi au fost mobilizaţi ca figuranţi în acel film. În 1916 la fel, în armata noastră se înfiinţează unul din primele studiouri cinema din Europa; mai aveau francezii, belgienii şi nemţii. Şi ei spuneau că în 1972! Am luat toată presa militară din 1895 începând şi am demonstrat ceea ce era de demonstrat, de altfel. Aşa am ajuns ca două din cele patru cărţi ale mele de istorie a filmului, *Scutul de celuloid* şi *Istoria secretă*..., să fie, practic, citate în orice carte de specialitate de după apariţia lor. **Călin Căliman**, **Manuela Cernat** şi toţi ceilalţi istorici de film nu le pot ignora. Şi nu întâmplător, cea mai importantă dintre aceste cărţi se şi numeşte *Istoria secretă a filmului românesc*, pentru că se axează pe evenimentele efectiv ocultate din anii '40-'50, pe perioada de balans de la burghezie la comunism, pe cât de necercetată, pe atât de dramatică, dar în fapt cea mai importantă din istoria modernă inclusiv a României, nu numai a filmului românesc. Asupra căreia cercetătorii abia acum au început să se aplece mai serios. Dar strict referitor la filmul militar, nu cred că va mai avea cineva puterea şi entuziasmul ca să stea în arhivele civile şi militare atâta timp...

– Cât anume?

– Am început cercetarea istoriei filmului în '82 şi cartea a fost terminată în 1995. Pentru aceasta, am renunţat la literatură, cu părere de rău. Şi înclinaţia către metaforă a trebuit să o articulez aici, să fac o poveste ştiinţifică... De aceea, cred, unele dintre cărţile mele au şi succes. Când am descoperit filmul, am renunţat la literatură, asta e!

– Apropo de istoria aceasta atât de secretă, odată, de frământările şi de toate dramele din ultimul secol, ce impresie v-aţi făcut, are România vreo şansă mai bună, ca ţară, ca naţie, ca popor, într-o Europă tot mai unită, în realitate tot mai exclusivistă?

Cu Dan Iosif, în 2003

Cu Gelu Voican-Voiculescu

– Intrând în domeniul spiritualităţii, al culturii, eu cred într-o Românie eternă şi asta pentru simplul motiv că noi nu am rezistat prin victoriile câştigate pe câmpul de luptă, ci prin cultură. Nu prin vitejie, deşi nu o neg, ci prin spirit am rezistat. Prin spirit şi prin încăpăţânare. Dacă s-ar pune problema unei unităţi europene cu dispariţia statelor naţionale, tocmai datorită acestei încăpăţânări ancestrale, sunt convins că Europa va avea mari probleme cu românii...

– Studiaţi de 20 de ani neîntrerupţi evenimentele din decembrie 1989... Revoluţie, lovitură de stat sau altceva?, aceasta e întrebarea...

Cu trei dintre protagoniştii revoluţiei din decembrie 1989. În dreapta este Ilie Ştirbescu, primul "anchetator" al lui Ceauşescu, în dec. 1989

– Dom'le, şi eu mi-am pus problema asta... Şi tot ce mi-am propus să fac, şi acum sunt gata cu încă o carte despre revoluţie, e să pun o oglindă pe realitate. Nu sunt ideolog, doar adun date, informaţii, dovezi şi arăt: iată ce s-a întâmplat. Verdictul să vină alţii să-l dea. Dar între noi fie vorba, ca să-ţi răspund la întrebare, părerea mea e că a fost o revoluţie autentică, însă, la un moment dat, folosindu-se şi mijloace adecvate loviturii de stat. Nu a fost lovitură de stat pentru că asta se dă cu uşile închise, aidoma loviturii de palat, or, cu sute de mii de oameni în stradă, aceea nu mai este lovitură de stat. Certificarea evenimentului s-a făcut pe calapodul unei lovituri de stat, da, dar fondul este al revoluţiei. şi exemplul cel mai elocvent îl constituie cazul **Stănculescu**, care nu a chemat un elicopter pe CC, a chemat patru, ca să se evacueze toată conducerea de partid cu el în frunte, dar cum nu aveau loc toate patru, a coborât unul, celelalte s-a văzut bine cum se roteau pe deasupra. Dar pătrunderea revoluţionarilor şi ocuparea terasei CC a făcut imposibilă aterizarea celorlalte, şi asta a determinat ce s-a văzut. Or, ăsta e rolul maselor! Copiii ăia au împiedicat tot planul! Sigur că mijloace au fost caracteristice şi loviturii de stat, şi revoluţiei, depinde inclusiv de interpretarea lor, numai că în cărţile mele nu vei găsi asta, eu spun ce se întâmplă, atât, să vină analiştii, istoricii, specialiştii să dea verdictul; eu mă consider un scriitor de literatură-document, atât, un ziarist mai ambiţios dacă vrei.

– Vă mai amintiţi cum ne-am cunoscut?

Cu academicianul Florin Constantiniu şi jurnalistul Ion Cristoiu, 1999, la **Gaudeamus**

– Da, în legătură cu revoluţia. Documentându-mă despre revoluţie, într-o vizită, **Kemenici** mi-a zis că există un tânăr ofiţer în Târgovişte care pictează, şi cu el am şi venit la tine, cu el şi cu **Năbârjoiu**. Şi am văzut colecţia de tablouri. Te-am luat drept un pictor talentat, de fapt erai într-o dilemă. Şi în ***Viaţa armatei*** te-am promovat ca pictor, dar la asta a contribuit şi deschiderea celorlalţi ofiţeri-redactori de la ***Viaţa armatei***...

– Aveaţi o echipă redutabilă în vremea aceea la* Viaţa armatei, *nici nu ştiţi cât v-am invidiat mai pe urmă, când am ajuns să o ţin pe linia de plutire, cât am ţinut-o, cu un singur om, şi acela în formare... Ca şi mine, de altfel.

– Da, acum pot să spun că mândria mea formidabilă a fost că atât cât am fost redactor-şef la ***Viaţa armatei*** am avut o echipă admirabilă, cum nu s-a mai întâlnit în istoria acestei reviste şi a presei militare, în genere, mai ales după aceea. **George Florin Cozma**, **Nicolae Boghian**, **Vasile Preda**, **Strună**, **Vişan**, **Baboi**, mai înainte **Ion Aramă**... Niciodată, de la nivelul vârstei pe care o am – şi am cunoştinţe vaste despre istoria presei militare –, niciodată, repet, nu s-au întâlnit într-o redacţie militară, împreună, pe metrul pătrat, atâtea talente viguroase, distincte, fiecare cu personalitatea lui, ca la *Viaţa armatei* din anii '90. Iată că armata a reuşit, nu eu; eu am fost beneficiarul sistemului de atunci. Nici nu le pretindeam să vină la serviciu, veneau de plăcere, redacţia era un fief, de aia veneau; pentru că aici mai venea **George Astaloş**, **Florin Iaru**, **Petru Romoşan**..., *Viaţa armatei* era un focar de cultură, iar colecţia revistei din perioada aceea poate fi pusă într-o bibliotecă precum o enciclopedie a vieţii militare româneşti, fără nici-o exagerare.

– În final, domnule colonel, puteţi să-mi spuneţi care este principiul dumneavoastră de viaţă?

– Tot ceea ce faci, să faci ca şi cum ar fi ultimul lucru de pe pământ. Adică nu să laşi ceva neapărat, dar dacă laşi, să fie ceva demn de pomenire, memorabil şi util, de care urmaşii să fie mândri. În ce mă priveşte, orice carte am scris-o, am zis că e ultima... Şi asta m-a obligat să mă documentez serios, dar mi-a dat şi forţa ca să o duc până la capăt.

Redacţia "Viaţa armatei", 1999

Riduri negre de tuş

Mihai V. Cîrjă (n. 31 ianuarie 1992, Suceava), elev în clasa a XII-a A, mate-info bilingv engleză la C. N. *Ştefan cel Mare*, Suceava, laureat, al treilea an consecutiv, la *Tinere Condeie* si participant la taberele de creaţie ulterioare ale concursului *Arbănaşi 2008* şi *Muncel 2009*; premiul 3 la Olimpiada de limbă, comunicare şi literatură română, faza naţională; participant la *Model International Criminal Court* Krzyzowa, Polonia *(http://www.model-icc.org/);* nominalizat *LicArt* 2009; menţiune *Aripi Deschise*, Botoşani 2009.

de **Mihai V. Cîrjă**

Către crucea de pe spatele meu

mi s-a înclinat scrisul într-o parte
spre dreapta
și a rămas așa
șchiop
bătut de pietre
cu pietre
de soartă
de cicatricea de deasupra
ochiului tău drept

aseară ai născut o scrisoare ninsă
cu riduri negre de tuș
și cu literele adormite
la orizont

oamenii n-ar trebui să știe
și să ceară
veșnicia dintr-un cuvânt

oamenii ar trebui să strige
și să fugă
de timpul prea somnoros
ce hibernează în cuvinte

de aceeea îmi place semnătura ta
(falsă de altfel
vrei să o copii pe cea a unui poet)
căci în ea te găsesc doar pe tine
lungit la orizont
ca o altă literă moartă
din scrisoarea mea
către mine
și către tine
cel ce stă în mine când te-am visat
deasupra foii
ca pe un cuvânt
prea lesne de-nțeles

Mănușa cu oameni

în mănușa ta
nu stau
doar degete,
degetele mâinilor tale
care se plimbau sub seară
pe alte mâini
care ștergeau
în alte dăți
o lacrimă de pe roșeața unui obraz
sărutat alteori
cu sărutul icoanelor
purtate în zi de sărbătoare
pe umeri
obosiți de povara
zilelor de vară
calde
ca lumea ascunsă în mănușa ta...

Belvedere

ți-am pierdut chipul
prin gări străine
de departe

cei de la primărie mi-au tăiat
cei doi tei
din fața blocului

vecina de la doi
și-a pus termopane
eu vreau să-mi bată crengi în geam
seara
cu mâini-ramuri negre
să mângâie liniștea
uitării

am găsit așchii peste tot
mi-au intrat
în talpa de la pantofi
și le-am găsit apoi prin casă

de ce să mai vii
când nu mai sunt drumuri
nu mai sunt căi
nu mai ești tu
nu mai sunt eu
nu mai suntem noi

ne-a reclamat vecina de la doi
că teii erau prea copaci
prea mari
și se iubeau în bătăi de ramuri prea
surde
bătăile inimilor se văd
pe mijloc de trunchiuri goale

te-am lasat udă în noapte
pe peron fără bilet
trenul cu care mergeai
era doar al tău
pentru tine
tot
tu mergeai pe sub tren
în cadențe de carne fecundă
carnea caldă încălzește fierul
rece

mi-e sufletul
fereastra din casa mea ciudată
care stă peste altele
apartamentul de la trei

mă întreb dacă ați existat
eu cel care știam teii
și cioate de tei cadavre
în aceeași fereastră pe același drum
nu mă lua cu tine
să ma lași în urma ta

acum văd blocul din față înecat în
lumină

Liceu vechi, istorie recentă

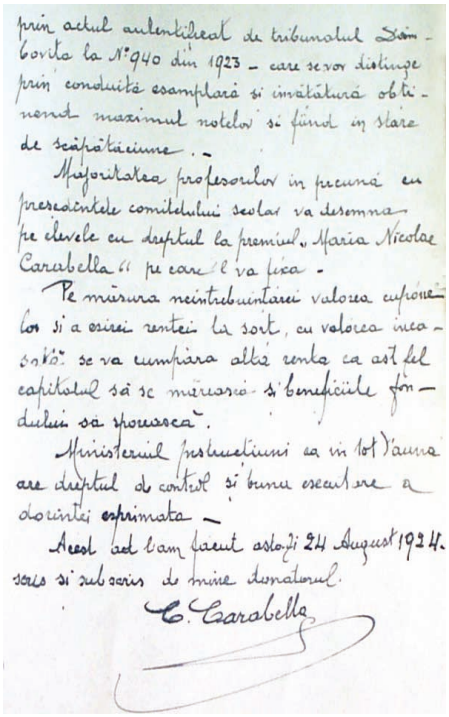
o anchetă de **D. Gîju**

„Anchetă” este pretenţios spus, dar adevărul este că tare am fost curios, având în vedere că jumătate din redactorii acestei reviste, mai exact **Karola Kim** şi **Rheea Delfi**, se numără deja printre absolvenţii, în primul caz, respectiv elevii, cel de-al doilea caz, renumitului Colegiu Naţional „Constantin N. Carabella”, să consemnez câte ceva despre înfiinţarea şi, mai ales, despre „patronul” acestei faimoase instituţii de învăţământ din Târgovişte, permanent aflată în concurenţă strânsă cu nu mai puţin renumitul Colegiu Naţional „Ienăchiţă Văcărescu”, de pe Calea Domnească. Dar cum aproape toţi elevii pe care i-am chestionat nu au prea ştiut ce să-mi răspundă, am ajuns la domnul **Gheorghe Matei** (foto medalion), directorul acestui liceu din 2006 şi

profesor de mate-fizică încă din 1977. L-am găsit, în miez de vară, printre meseriaşii unei firme angajate, pe bani

continuare în pag. 30

prin actul autentificat de tribunalul Dâmbovița la N°940 din 1923 – care sexe distinge prin conduită exemplară și învățătură obținând maximul notelor și fiind în stare de săvârșire. –

Majoritatea profesorilor în frunte cu președintele comitetului școlar va desemna pe elevele cu dreptul la premiul „Maria Nicolae Carabella” pe care îl va fixa –

Pe măsura neîntrebuințării valoarea cuponului și a ratei la sorți, cu valoarea încasărei se va cumpăra altă rentă ca astfel capitalul să se mărească și beneficiile fondului să sporească.

Ministerul Instrucțiunii ca în loc d'aurea are dreptul de control și bună esecutare a dorinței exprimate –

Acest act l'am făcut astăzi 24 August 1924. scris și subscris de mine donatorul.

C. Carabella

Comandantul Seracin

de colonel
Nicolae Grigore Cvaci

Generalul de brigadă Ghedeon Seracin era originar de undeva de prin Banat, provenit din armata austro-ungară. Vorbea la perfecţie limbile germană şi maghiară. A participat ca sublocotenent la Primul Război Mondial, gustând şi câţiva ani din plăcerile captivităţii. A absolvit cu mult succes şcoala superioară de război din Bucureşti, fiind brevetat ofiţer de stat major, şi a predat mulţi ani cursul de tactică generală şi pe acela de istorie militară la Şcoala de aplicaţie a cavaleriei din Sibiu. În anul 1940, a fost avansat la gradul de colonel. Avea atunci vârsta de patruzeci şi şase de ani.

În vara anului 1940, după dezastruoasa retragere din Basarabia, au fost destituiţi din funcţiile lor mulţi comandanţi de unităţi, printre care şi comandanţii Regimentelor 24 şi 64 infanterie, dublura celui dintâi. În locul lor, la Regimentul 24 a fost numit tânărul colonel Ghedeon Seracin, iar la Regimentul 64 infanterie – colonelul Pericle Varduca. În toamna aceluiaşi, an Regimentul 64 infanterie a fost desfiinţat, iar efectivele sale de ofiţeri şi trupă au fost „vărsate" regimentului matcă din Tecuci. Timp de aproape o lună, la Regimentul 24 infanterie a existat astfel o „dualitate" a puterii, regimentul având în fruntea sa doi comandanţi: Ghedeon Seracin şi Pericle Varduca. Noi, ofiţerii regimentului, ne îngrozeam la gândul că va rămâne Varduca, ofiţer mai vechi şi cu mai multe relaţii, dar care nu se bucura de multă simpatie printre noi, fiind cam exigent şi prea acru de felul lui. Spre norocul şi bucuria noastră, am aflat într-o zi că Varduca pleacă şi că la comanda regimentului va rămâne colonelul Seracin. Aşa s-a şi întâmplat. Numai doi ani a stat la comanda acestui regiment, ultimul an de pace şi primul an de război, dar a fost de ajuns ca noi, toţi subalternii săi, să-l cunoaştem, să-l îndrăgim şi să-i păstrăm cu admiraţie cea mai frumoasă şi cea mai plăcută amintire.

Situaţia din toamna anului 1940 era grea, plină de frământări şi lipsuri din toate punctele de vedere. Trupul ţării fusese mutilat prin cedările teritoriale către vecinii noştri; ţara era sub ocupaţia militară nazistă; peste tot mişunau şi îşi făceau de cap cămăşile verzi. Până şi conducătorul statului îmbrăca, din când în când, la diferite ocazii, cămăşuica verde. Dezastruoasa şi ruşinoasa retragere din Basarabia la care participaseră ambele regimente, 24 şi 64 infanterie, a adus grave prejudicii disciplinei şi ordinei militare din unitate, în primul rând prin dezertările în masă ale soldaţilor basarabeni, prin pierderea tehnicii de luptă şi a echipamentului, prin sancţionarea, dar şi prin nesancţionarea celor vinovaţi. Interminabilele procese pentru lichidarea gestiunilor, întocmirea actelor şi a buletinelor de imputaţii, reorganizarea subunităţilor şi refacerea nu ştiu de câte ori a tuturor documentelor de mobilizare, concentrarea în serii a rezerviştilor, ofiţeri şi trupă, precum şi un program supraîncărcat de instrucţie, apăsau greu asupra stării de spirit a tuturor militarilor. La aceasta se mai adăuga usturător şi nepriceperea multor şefi şi comandanţi, incapacitatea lor organizatorică, lipsa de interes a unora şi zelul exagerat al altora. Ofiţerii erau ţinuţi la program din zorii zilei şi până-n noapte târziu, adunări interminabile, ordine peste ordine, ce se făcea astăzi, mâine se contramanda şi se relua de la început. La regimentul de infanterie din Tecuci mai era şi un familiarism nemaiîntâlnit. Aproape toţi ofiţerii regimentului erau între ei cumnaţi, veri, cumetri, naşi, nepoţi, cuscri etc. Comandantul de pluton intra în cabinetul comandantului de batalion cu mâinile în buzunar şi cu cuvintele „ Hai să trăieşti, naşule!". În unele cazuri, plutonierul major al companiei era ori un „tata socru" pentru vreun sublocotenent sau locotenent, ori cumătru cu domnul căpitan. Multe adunări începeau la cazarmă şi se terminau la bodega lui Ghiţă Cosmeanu. Sau la restaurantul şi grădina de vară a lui Sonu, de pe bulevardul gării. Ofiţerii de rezervă concentraţi completau tabloul acestui regiment. Cu excepţia şepcii ofiţereşti, care era împrumutată sau, mai bine-zis donată de către un prieten ori consătean „activ", restul echipamentului era în exclusivitate de la trupă, inclusiv lenjeria, toate luate cu inventar de la „majurul" companiei. Puţini erau aceia care mâncau la popota ofiţerilor. Majoritatea mâncau de la cazanul trupei, aranjând aceasta cu plutonierul-major. Toţi erau puşi pe o „economie majoră", deoarece solda pe o lună a unui sublocotenent de rezervă era echivalentă cu preţul unui hectar de teren arabil şi, după o concentrare de vreo cinci-şase luni, cei mai cumpătaţi şi mai gospodari dintre ei se asigurau de câte un lot de cinci hectare de pământ la ei acasă. Bineînţeles că şi şeful biroului mobilizării avea şi el un rol important, dar şi partea lui concretă în această activitate de... serviciu. La el acasă, cât şi la cei doi plutonieri-majori care încadrau biroul mobilizării, era un adevărat pelerinaj cu mărfuri şi produse agricole de prin toate comunele judeţului: gâşte, raţe, curcani, găini, afumături, ouă, făină, mălai, porumb, damigene cu vin de pe la Nicoreşti sau cu molan de prin părţile de nord ale judeţului. În urma unui denunţ, la o descindere făcută acasă la un plutonier-major de la biroul mobilizării, a cărui cucoană avea mania pantofilor şi care prezenta „parada modei" pe străzile oraşului, s-au găsit douăzeci şi opt de perechi de pantofi noi nouţi, nepurtaţi, pe lângă alte câteva perechi de pantofi aflaţi în circulaţie. Dar hectarul de pământ pe care-l câştigau într-o lună de concentrare, ofiţerii de rezervă îl plăteau totuşi cu o muncă foarte asiduă şi conştiincioasă. Toţi erau inimoşi, harnici, disciplinaţi, foarte buni executanţi, erau foarte apropiaţi şi legaţi de soldaţii din subunităţile lor, în mijlocul cărora se aflau de la deşteptare

şi până la ora stingerii. Nu ştiau ei prea multă tactică, dar instrucţia individului şi a grupei de luptă o posedau bine şi fiind aproape toţi învăţători şi buni pedagogi erau şi buni instructori, aşa că, atât contingentele aflate sub drapel – 1939 şi 1940 –, cât şi rezerviştii concentraţi periodic din contingentele 1936-1938, au fost bine instruite. Am făcut această digresiune tocmai pentru a reda cât mai complet şi mai veridic atmosfera care domnea în Regimentul 24 infanterie la data când la comanda lui a venit colonelul Seracin. Într-adevăr, erau multe probleme de pus la punct, multe lucruri de îndreptat, multe năravuri de desrădăcinat pentru ca, numai după doi ani, la o inspecţie a generalului de armată Constantinescu Claps, Regimentul VI de linie Tecuci Nr. 24 infanterie să fie declarat primul şi cel mai bun regiment de infanterie din compunerea Armatei a 4-a Române. Atunci am avut şi eu ocazia să constat şi să verific în practică justeţea unei prevederi din Regulamentul provizoriu de luptă a infanteriei, C-4, unde, la art. 3, paragraful 10, se spune: *Pe câmpul de luptă, o unitate valorează atât cât comandantul ei*. Eu aş mai completa această prevedere, spunând că nu numai pe câmpul de luptă, dar şi în timp de pace, o unitate valorează atât cât valorează comandantul ei, însă cu condiţia aplicării integrale şi întocmai a principiului unităţii de comandă. Dar cum a putut, oare, colonelul Ghedeon Seracin, într-un timp relativ scurt, să schimbe întratât faţa regimentului încât acesta să devină unitate model pe armată? Iată numai câteva secvenţe luate în diferite ocazii şi împrejurări care, cred, vor întregi portretul moral şi capacitatea deosebită, unică, a acestui comandant de unitate.

Imediat ce dualitatea puterii a încetat şi colonelul Seracin a rămas singurul comandant al regimentului, primul lucru ce-a făcut a dărâmat gardul dinspre stradă al cazărmii şi a ordonat să se facă unul nou. Singur a ales modelul, a dat indicaţii cum să se facă, cum să se vopsească, cum să se facă rondurile şi rigolele dintre gard şi partea carosabilă a străzii, ce fel de flori şi de arbuşti să se sădească şi a rânduit companiile care să se ocupe de realizarea şi apoi de întreţinerea lui. Într-o zi, mă aflam cu o parte din compania mea la finisarea lucrărilor când, deodată, a apărut ca din senin comandantul de regiment. I-am dat raportul şi l-am însoţit în inspecţia sa, notând tot ce-mi ordona. Era pe deplin satisfăcut de cum arăta noul gard şi, la un moment dat, mi-a spus:

– Ei, mon-chér, acum parcă mai arată a regiment. Ştii, un mareşal de-al lui Napoleon spunea că *dezordinea din afară este dovada unei dezordini lăuntrice* şi avea perfectă dreptate. Acum să vadă şi să ştie toţi tecucenii că aici e o unitate şi nu balamucul lui Crângu[1].

Secvenţă din timpul luptelor de la Vakarjani şi Dalnik, august-octombrie 1941

În timp ce se lucra la gardul exterior, au început cu febrilitate şi lucrările pentru renovarea pavilionului administrativ şi, în special, a cabinetului comandantului, a sălii de conferinţe şi a holului care era tocmai între cabinet şi acea sală. Nu ştiu de unde şi cu ce materiale, de unde s-a adus mobilierul, de unde s-au adus palmierii, ficuşii şi filodendronii, de unde au apărut covoarele, galeriile şi perdelele, dar într-un timp foarte scurt pavilionul administrativ era de nerecunoscut atât în exterior, cât mai ales în interior. În sala de conferinţe a ofiţerilor şi, nu mai vorbesc, în cabinetul comandantului, nici nu ştiam cum şi pe unde să călcăm. Ofiţerilor de rezervă le venea să se descalţe de bocanci şi, ca prin minune, fără niciun ordin special, au început să apară şi cizmele care au fost aduse şi păstrate în magaziile companiilor. Cum era vreo adunare a ofiţerilor sau cum era cineva chemat la comandant, imediat se dădeau jos bocancii şi moletierele şi se încălţau cizmele. Comandantul n-a spus nimănui nimic în această privinţă, dar când se întâlnea cu vreun ofiţer de rezervă în cizme, îi întindea mâna şi-i spunea „Bonjour mon-chér!", iar când se întâlnea cu unul în bocanci, nu-i spunea nimic, numai se uita lung, lung de tot la bocancii lui.

Ţinuta, forma exterioară, modul de prezentare erau adevărate arme în mâinile colonelului Seracin, cu care lupta împotriva dezordinii şi a destrăbălării. În cariera mea de aproape patruzeci de ani petrecuţi în haine kaki mi-a fost dat să văd mulţi ofiţeri eleganţi şi cu o ţinută impecabilă, dar Ghedeon Seracin se află cu certitudine în primele locuri. Toate costumele sale, pardesiile, mantăile, scurtele, pantalonii de diferite nuanţe şi modele erau impecabil cusute la Sibiu, garnizoana cu cele mai vestite croitorii militare. Cizmele de toate modelele şi formele permise în armată erau şi ele turnate pe picior, până şi centura sa cu diagonală era confecţionată dintr-o piele specială, lăcuită în maro închis, la care niciodată nu se desfăcea catarama de la diagonală, ci o scotea desfăcând inelul din spate, de la centură. Nu l-am văzut niciodată fără mănuşi afară, nu numai în timp de pace, dar şi în război, în tranşee, sau pe câmpul de luptă, când îşi inspecta batalioanele. Dimineaţa, când venea la program, frizerul regimentului îl aştepta la uşa cabinetului său şi primul lucru era bărbieritul şi, după caz, tunsul, iar dacă în seara zilei se ducea la vreun spectacol sau în vreo vizită, frizerul se ducea şi-l bărbierea a doua oară. Ca ajutor administrativ îl avea pe locotenent-colonelul Constantin Doraş care, la toţi comandanţii anteriori, intra cu mâna în buzunar sau scărpinându-se la ceafă, fără să mai respecte regulile militare de prezentare în faţa superiorului. Tot aşa intrase prima dată şi la colonelul Seracin. Acesta, văzându-l intrând în aşa hal, se ridică în picioare, luă o impecabilă poziţie de drepţi şi tot timpul convorbirii stătu în aceeaşi poziţie. Locotenent-colonelul Doraş, văzând această „figură" ce i-o făcuse comandantul, se ruşină, scoase mâna din buzunar şi luă şi el poziţia de drepţi, cam incorectă, bineînţeles, căci nu prea era la curent cu regulamentul, totuşi, se căzni şi el să stea „în poziţia solda-

tului". La sfârşitul convorbirii, comandantul i-a spus:

– Mon-chér, am văzut că ofiţerii noştri nu prea ştiu să se prezinte în faţa superiorului şi nici nu stau corect în poziţia soldatului. Te rog să înscrii în ordinul la raport de astăzi această problemă şi să te ocupi personal de ea. Să controlezi modul cum se va executa ordinul.

Locotenentul-colonel Doraş ieşi ruşinat şi înfuriat din cabinetul comandantului şi-şi vărsă focul asupra primului ofiţer care intrase în cabinetul lui. Acesta holbă ochii mari când îl văzu pe Doraş în poziţia de drepţi, răcnind la el:

– Aşa se prezintă un căpitan în faţa colonelului ajutor? Ce, ai intrat la cumătrul tău? Ieşi afară şi vino la mine cu regulamentul de campanie, să-mi arăţi cum scrie acolo, cum se prezintă inferiorul în faţa superiorului... Ieşi!

Căpitanul A. C., asupra căruia căzu năpasta, era ferm convins că Doraş ori e beat, ori a înebunit, şi imediat i-a răspuns înţepat:

– În regulamentul serviciului în campanie nu scrie despre acest lucru. Despre aceasta scrie numai în Regulamentul serviciului interior şi în Regulamentul instrucţiei tehnice...

– Ieşi afară şi adu-mi aici toate regulamentele tale, căci asta acum e treaba mea, să mă ocup de instrucţia voastră. Altă treabă nu am!

Toată dimineaţa, ajutorul administrativ nu a mai făcut altceva decât să studieze regulamentele cu pricina, a chemat un ofiţer pe care l-a pus să se prezinte şi să arate cum trebuie să stea, cum şi când să-şi scoată şi să ţină şapca, cum să plece din faţa superiorului etc., apoi a chemat o comisie întreagă ca să redacteze, pentru ordinul la raport, regulile de prezentare. Când, în sfârşit, către ora prânzului, adjutantul a prezentat comandantului proiectul ordinului la raportul zilei respective, unde problema prezentării în faţa superiorului era tratată pe circa două pagini şi jumătate bătute la maşină, colonelul Seracin zâmbi şi ordonă să vină ajutorul administrativ. Acesta intră şi se prezentă perfect milităreşte, iar comandantul îl întâmpină, de asemenea, în poziţia de „drepţi", apoi îl pofti jos, îi întinse o coală de hârtie şi-i spuse:

– Mon-chér, partea aceasta cu prezentarea trebuie s-o mai scurtăm puţin. Scrie te rog: „Am constatat că foarte mulţi ofiţeri nu ştiu să se prezinte regulamentar în faţa superiorului. Ajutorul administrativ, comandanţii de batalioane şi companii vor prelucra cu subalternii lor prevederile regulamentelor în vigoare şi vor controla stricta lor aplicare". Atât! Nu e important ce scriem. Aceasta este numai o formă juridică, ca să-i putem trage apoi la răspundere. Important este exemplul pe care-l oferim noi. Eu, dumneata, comandanţii de batalioane. Când noi vom pretinde subalternilor noştri să respecte regulamentele şi ei vor pretinde acelaşi lucru de la subalternii lor. Şi lucrurile se vor îndrepta.

Ca prin minune, în toate cancelariile şi cabinetele, peste tot, au început să ţăcăne călcâiele cizmelor şi bocancilor, să se salute energic şi corect milităreşte, să se îndrepte cocoaşele maiorilor şi ale căpitanilor nereuşiţi la examenul de maior, ale plutonierilor-majori etc., de nu-ţi mai venea să crezi că eşti la Tecuci ci undeva, pe la vreun centru de instrucţie sau la vreo şcoală militară.

Într-o zi, mergând prin curtea regimentului, colonelul Seracin se întâlni cu un ofiţer de rezervă care, printre altele, era şi cam nebărbierit. Se opri în faţa lui şi-l întrebă speriat:

– Dar ce ţi s-a întâmplat mon-chér? Ce-ai păţit?

Ofiţerul se sperie şi mai tare şi, complet nedumerit, îi răspunse:

– N-am păţit nimic, domnule colonel! Nu ştiu...

– Cum n-ai păţit nimic, îl întrebă colonelul, dar văd că nici nu te-ai spălat astăzi pe ochi! Cum aşa? N-ai dormit azi noapte, n-ai fost acasă?

– Ba am dormit acasă şi m-am spălat, domnule colonel.

– Cum te-ai spălat dacă nici măcar n-ai observat că eşti nebărbierit?

– Da, nu m-am bărbierit astăzi, răspunse, ruşinat, ofiţerul, dar de spălat m-am spălat!

– Ei, dar cum se poate aşa ceva, mon-chér, reluă colonelul, cum se poate concepe ca un bărbat, cât de cât cult şi civilizat, să se spele pe ochi şi să nu tragă şi cu briciul de două ori la vale? Aşa ceva eu nu pot concepe! Pentru mine, astăzi nu te-ai spălat pe ochi, mon-chér!

Şi colonelul Seracin plecă mai departe, lăsându-l „tablou" pe interlocutorul său care, imediat, s-a dus şi s-a bărbierit. Întâmplarea aceasta s-a aflat imediat în tot regimentul şi, a doua zi, toţi ofiţerii de rezervă erau bărbieriţi „la sânge". Iar când se întâmpla ca vreunul să nu fie proaspăt bărbierit, camarazii lui îi spuneau imediat:

– Du-te, măi, de te spală pe ochi, căci iar o să se sperie Seracin dacă te-o vedea!

Şi aşa, încetul cu încetul, Regimentul 24 infanterie din Tecuci a început să-şi schimbe faţa, devenind din ce în ce mai de nerecunoscut./.../

În cea de a cincea zi a bătăliei de la Ţiganca, la 10 iulie 1941, regimentul nostru, având toate cele trei batalioane ale sale în eşalonul întâi, a mai înaintat aproape un kilometru, cucerind şi înălţimile de la imediat vest de satul Hîrtoape. Prin aceasta s-a cucerit obiectivul final al capului de pod propus şi regimentul a primit ordin să se consolideze pe aliniamentul atins. Astfel, în vârful pătrunderii, ne aflam noi, Regimentul 24 infanterie. La dreapta, până inclusiv satul Ţiganca, se afla Regimentul 11 Siret din Galaţi, iar la stânga, până în firul văii Kania, intrase în eşalonul întâi, şi Regimentul 12 Cantemir, din Bârlad. Colonelul Seracin, văzând acest succes, ordonă ca imediat să schimbăm punctul nostru de comandă pe contrapantele Dealului Epureni, imediat înapoia crestei, acolo unde fusese în ajun punctul de comandă al Batalionului 2. Pe la orele 7.00, ne aflam

Colonelul Ghedeon Seracin, al doilea din stânga, la o aplicaţie, cu puţin timp înaintea începerii războiului

deja la noul punct de comandă şi fiecare dintre noi îşi aranja adăpostirea, căci am ocupat gropile şi lăcaşurile săpate de predecesorii noştri. Un şuierat scurt şi o mină de aruncător explodă foarte aproape de noi, nelovind însă pe nimeni. Nu i-am dat nicio atenţie şi ne-am continuat lucrul. Un al doilea şuierat şi o altă mină explodă de data aceasta lângă o grupă de telefonişti şi doi oameni căzură răniţi, loviţi de schije. Până ce veniră sanitarii, până ce i-au pansat, o a treia mină căzu chiar în mijlocul punctului nostru de comandă. Ne alarmasem cu toţii, neînţelegând de unde şi cine trage în noi, ochit, cu atâta pecizie. Locul unde ne aflam se afla în contrapantă şi, deci, nu puteam fi văzuţi de la niciun observator inamic şi, totuşi, un aruncător de mine de 82 mm trăgea ochit asupra noastră. Ne-am continuat activitatea şi am luat măsuri ca toţi oamenii să stea adăpostiţi în locaşurile lor şi să nu mai circule nimeni fără rost. Loviturile de aruncător încetaseră. Peste vreo jumătate de oră, veniră nişte artilerişti să se lege cu telefonul lor de centrala noastră şi iarăşi, vreo trei-patru mine, explodară, un telefonist de-al nostru fiind grav rănit. Ne-am dat seama că nu e lucru curat. Cineva dintre noi auzise parcă nişte lovituri de plecare în partea stângă, în valea Kania, cam la vreo cinci-şase sute de metri de noi, dar n-a putut să precizeze locul exact unde s-au auzit. Atunci, colonelul Seracin numi pe sergentul de la grupa de pionieri, care se afla permanent pe lângă punctul nostru de comandă, să asculte cu atenţie şi să supravegheze cu binoclul toată valea din stânga noastră, pe unde trecea calea ferată Murgeni-Iargara. Peste vreo altă jumătate de oră, iarăşi câteva explozii de mină în interiorul punctului nostru de comandă, iar sergentul pioner raportă că a auzit şi el plecările, indicând cu aproximaţie locul de unde s-au tras. Colonelul Seracin îi ordonă să plece cu toată grupa sa în acea direcţie şi să cerceteze dacă, într-adevăr, se trage de acolo. Pionerii plecară şi cam peste o oră ni se înfăţişă următorul tablou. Un soldat rus, de-abia ţinîndu-se pe picioare, mergea spre noi clătinându-se ca un om beat, iar doi soldaţi pioneri îl împingeau din spate şi-l loveau cu patul armei, menţinându-l pe direcţie. Soldatul rus era cu capul descoperit şi plin de sânge, iar pe cămaşă era murdar de pământ şi de sânge închegat. În urma lui, ceilalţi pioneri ai noştri duceau un aruncător de mine şi o ladă cu muniţie. Sergentul mergea alături de prizonier şi-i îndemna pe ai săi să-l mai atingă din când în când cu patul armei, ca să meargă mai repede. Era un spectacol oribil. Colonelul Seracin sări din şanţul său şi se repezi spre grupul ce se apropia de noi :

– Nu-l lovi, crucea ta de animal! Nu-l mai lovi!, strigă înfuriat colonelul. Acesta e un erou, animalule!

A fost prima dată când l-am auzit pe colonelul Seracin înjurând şi strigând cu atâta furie. Pionerii l-au lăsat în pace, iar sergentul raportă enervat că ăsta a tras în noi, că l-a găsit într-o goapă, în lanul de grâu de lângă canton, şi că a auzit precis când a mai tras de câteva ori, în timp ce grupa lui se apropia de canton.

Prizonierul s-a oprit în faţa colonelului şi-l măsura din privire. Era într-o stare jalnică. Pe frunte şi pe obrazul drept avea o rană deschisă, infectată, iar toată faţa lui era plină de sânge închegat. Cămaşa îi era udă. Mâinile, de asemenea, murdare de sânge şi de pământ. Se clătina pe picioare. Colonelul Seracin mă chemă lângă el şi-mi ordonă să-i traduc. Apoi se apropie de prizonier cu mâna întinsă şi-i spuse:

– Te felicit pentru felul cum ţi-ai îndeplinit misiunea ta de luptă!

Soldatul făcu vreo doi paşi înapoi, îşi retrase mâna dreaptă la spate şi i-a răspuns:

– Nu dau mâna cu duşmanii patriei mele!

Când i-am tradus colonelului cele ce-am auzit, acesta roşi la faţă, stătu o clipă pe gânduri şi apoi mi-a ordonat:

– Spune-i că şi pentru aceasta îl felicit.

Apoi, ordonă să vină repede medicul regimentului, să-l ia în primire. Când a venit medicul şi l-a văzut, a pus mâna pe el şi a spus că nu mai e nimic de făcut, că este prea târziu. Totuşi, l-au luat, l-au spălat, i-au făcut cuvenitele injecţii, l-au pansat şi din ordinul comandantului de regiment l-au transportat imediat cu un cărucior *Mestrovici* la punctul de adunare al răniţilor, de unde-i culegea ambulanţa diviziei. Dar, după cum ne asigura medicul regimentului, acest erou necunoscut nu mai avea nicio şansă de scăpare. Şi multă vreme după aceea, colonelul Seracin îşi aducea aminte de acest brav luptător care, rămânând rănit în spatele frontului, nu s-a predat, ci a continuat să lupte cu îndârjire până la ultima sa picătură de vlagă. Acest exemplu de eroism şi de abnegaţie a fost comunicat întregului nostru regiment./.../

Regimentul 24 infanterie şi-a continuat acţiunile de luptă până la 16 octombrie 1941 când, după căderea Odessei, Divizia 21 infanterie a fost readusă în ţară, în garnizoanele de pace, în vederea refacerii capacităţii sale combative, întrucât se număra printre marile unităţi cu cele mai mari pierderi. Colonelul Seracin a rămas la comanda lui până în luna aprilie 1942, când a fost numit comandant al Şcolii de ofiţeri de rezervă din Arad. Despărţirea dintre comandant şi unitatea pe care a comandat-o cu atât suflet şi cu atâta pricepere şi bravură a fost emoţionantă. În momentul când, predând comanda colonelului Mihail Trestioreanu, colonelul Seracin a sărutat drapelul Regimentului 24 infanterie, toţi ofiţerii aflaţi în front şi soldaţii care au luptat sub ordinele lui au izbucnit în plâns. Cu faţa scăldată în lacrimi, colonelul Seracin a trecut prin faţa frontului, a dat mâna cu toţi ofiţerii şi şi-a luat rămas bun de la toate subunităţile:

– La revedere, camarazi. Să fiţi tot aşa de viteji cum aţi fost la Ţiganca!

Dar amintirile despre colonelul Ghedeon Seracin nu se termină numai cu aceasta. El a mai găsit o ocazie să-şi arate omenia sa şi ataşamentul faţă de regimentul pe care l-a comandat.

Era în primăvara anului 1943. Regimentul 24 Infanterie îşi instruia recruţii contingentului 1944 în garnizoanele sale de pace. Eu mă aflam atunci la Cahul, unde comandam un detaşament constituit din recruţii tuturor companiilor de puşcaşi din regimentul nostru. Detaşamentul meu se afla în subzistenţa Batalionului 1, dislocat temporar în acea garnizoană. Cam cu vreo două-trei zile înainte de sărbătorirea Zilei Eroilor, o notă telefonică primită de la regiment mă anunţa că fac parte din delegaţia de ofiţeri a regimentului care va participa la solemnitatea ce va avea loc la Cimititul Eroilor de la Ţiganca, aflat în custodia regimentului nostru. La telefon am mai aflat că în ziua respectivă trenul care circula pe linia Murgeni-Iargara va face o scurtă oprire în dreptul cimitirului de la Ţiganca şi că va avea ataşate câteva vagoane clasă cu părinţii şi rudele eroilor tecuceni care vor veni la acea comemorare. Cu aceleaşi vagoane va sosi şi delegaţia de ofiţeri a regimentului, în frunte cu comandantul de regiment, colonelul Mihail Trestioreanu. Ca să ajung de la Cahul la cimitirul de la Ţiganca, aveam două posibilităţi. Sau să plec de la Cahul cu cursa auto până la Folteşti, şi acolo să iau trenul până la Bârlad, unde

să aştept garnitura ce urma să vină de la Tecuci cu delegaţia regimentului sau, mai simplu, să mă duc la prefectura judeţului şi să-l rog pe prefect ca să mă ia cu maşina lui, deoarece şi dânsul trebuia să participe la acea solemnitate. Aşa am şi procedat şi, în dimineaţa respectivă a Zilei Eroilor, m-am deplasat, împreună cu prefectul judeţului, la cimitirul de la Ţiganca, unde am ajuns cu mult înaintea trenului ce era aşteptat ca să sosească dinspre Murgeni. Aici, la cimitir, prin grija prefecturii judeţului, era totul pregătit pentru începerea *te-Deum*-ului. Se aştepta numai asistenţa, părinţii, rudele şi delegaţia oficială a regimentului. La ora stabilită, a sosit şi trenul, care s-a oprit la vreo 200 de metri de cimitir. Din vagoanele rezervate a început să coboare o mulţime de cetăţeni, femei, bărbaţi, copii, iar eu am ieşit în întâmpinarea delegaţiei regimentului, să mă prezint comandantului. De departe, am văzut cum a coborât un colonel (cu frunzele de stejar la cozoroc), după el un ofiţer şi atât. Mă aşteptam ca delegaţia să fie mult mai numeroasă şi continuam să merg în întâmpinarea comandantului. După câţiva paşi, m-am oprit încremenit. Nu era colonelul Trestioreanu, ci colonelul Ghedeon Seracin, iar după el, locotenentul de rezervă Ion Mândru, adjutantul lui, care a fost mutat şi el la Arad, împreună cu fostul nostru comandant. După ce ne-am îmbrăţişat ca doi vechi prieteni, colonelul Seracin m-a întrebat:

– Mon-chér, dar unde e Trestioreanu? Unde sunt ceilalţi ofiţeri? Ce, ai venit numai tu, singur?

– Nu ştiu, domnule colonel, i-am răspuns, uşor nedumerit. Trebuiau să sosească tot cu acest tren, dar poate că vor veni cu vreun alt mijloc.

– Nu, mon-chér, a spus colonelul Seracin, cred că au făcut vreun chef pe la Murgeni şi au pierdut trenul! Altfel nu puteau întârzia toţi odată.

Aşa s-a şi întâmplat. Delegaţia regimentului a fost aşteptată aproape o oră şi văzând că nu mai vine, prefectul judeţului a anunţat începerea *te-Deum*-ului. Către sfârşitul slujbei religioase, şi-a făcut apariţia şi delegaţia mult aşteptată care, pierzând trenul la Murgeni, a venit pe jos, în frunte cu comandantul regimentului. După terminarea slujbei, colonelul Trestioreanu s-a apropiat de colonelul Seracin şi, salutându-l puţin cam ruşinat i-a spus:

– Am onoarea să vă salut, domnule colonel! Dar cum, cu ce ocazie pe aici, pe la noi?

– Cum, cu ce ocazie, Trestioreanule?, îl întrebă, mirat, colonelul Seracin. Şi se grăbi să-i explice, în stilul său inimitabil, ironic şi muşcător: Am venit şi eu să mă închin la mormântul celor care au murit din ordinul meu. Cred că nu te superi pentru aceasta!

Prea tare şi prea usturătoare a fost palma pe care a primit-o colonelul Trestioreanu! În luptele de la Ţiganca, el a fost comandantul secund al regimentului şi măcar dintr-un simplu respect pentru memoria celor căzuţi aici nu era admis ca să întârzie la acea comemorare. Cu atât mai mult cu cât colonelul Seracin venise din celălalt capăt al ţării, tocmai de la Arad, schimbând mai multe trenuri, fără să întârzie vreun minut, aşa cum niciodată, în viaţa lui, nu a întârziat niciunde.

De atunci, nu l-am mai văzut niciodată pe colonelul Seracin. Din spusele altora, fără a avea certitudinea datelor pe care le deţin, am aflat că epilogul carierei şi al vieţii acestuia a fost trist şi nemeritat. Astfel, am auzit că după 23 august 1944, a comandat cu mult succes o brigadă pe frontul antihitlerist, s-a distins în luptă, a fost rănit şi avansat la gradul de general de brigadă. În vara anului 1946, a fost trecut în cadrul disponibil, apoi a ocupat o funcţie în viaţa civilă, în Arad, unde îşi avea familia şi domiciliul. Într-o zi nefastă pentru el, s-a întâlnit cu o veche cunoştinţă de-a lui, tot un general în rezervă care, cunoscându-i capacitatea şi aptitudinile sale, i-a propus să organizeze împreună cu el nişte detaşamente de rezistenţă în munţii Banatului şi să ducă acţiuni de guerilă împotriva regimului aflat la putere. Generalul Seracin nu numai că nu a acceptat o astfel de propunere dementă, dar l-a şi sfătuit să-şi scoată din cap asemenea prostii şi să înceteze cu recrutarea partizanilor pentru acţiuni de acest fel. Generalul respectiv nu s-a lăsat convins, şi-a continuat activitatea şi, în cele din urmă, a fost arestat. În timp ce se efectuau cercetările, generalul Seracin a fost chemat la Tribunalul Militar din Timişoara şi procurorul de instrucţie l-a întrebat dacă, într-adevăr, generalul în cauză i-a făcut cândva vreo propunere de acest fel. Generalul Seracin a recunoscut că a avut cu el o convorbire, că i-a făcut şi lui această propunere, dar că dânsul a respins-o categoric şi că era convins că inculpatul nu va mai continua să-şi aducă la îndeplinire planurile sale. Atunci i s-a adus la cunoştinţă că, întrucât nu l-a denunţat imediat şi nu l-a dat pe mâna autorităţilor, se face vinovat de delictul de tăinuire a crimelor proiectate şi, ca urmare, va avea de suferit rigorile legii. Ieşind de la tibunalul militar, generalul Seracin şi-a dat seama că „libertatea" lui s-a sfârşit. Era sigur că mandatul lui de arestare era pe drum şi că, poate, va ajunge la el acasă, înaintea lui. Ca om de acţiune, a luat o hotărâre. S-a dus la cel mai apropiat telefon interurban şi a anunţat acasă că el va mai zăbovi prin Timişoara, să nu-i poarte nimeni de grijă. Apoi s-a îndreptat spre frontiera Iugoslavă pe care a trecut-o clandestin. Atunci, relaţiile noastre cu Iugoslavia erau din ce în ce mai rele şi el spera că nu va fi extrădat. A avut însă ghinionul să fie tocmai în ultimul lot de transfugi extrădaţi de guvernul iugoslav. A fost judecat şi condamnat la şapte ani de temniţă şi trimis să-şi ispăşească pedeapsa la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Acolo, în detenţie, generalul Ghedeon Seracin a avut o comportare exemplară. Toţi cei care l-au cunoscut şi care au stat împreună cu el l-au admirat pentru stoicismul, răbdarea şi corectitudinea sa. A fost eliberat cu mult înainte de a-şi ispăşi întreaga pedeapsă. Reîntors acasă, la Arad, s-a angajat ca funcţionar la o întreprindere, dar vârsta sa înaintată, nervii săi zdruncinaţi şi sănătatea şubrezită şi-au spus cuvântul. Nu după multă vreme, fostul general de brigadă Ghedeon Seracin a închis ochii pentru totdeauna. Cei care l-au cunoscut, nu-l vor uita niciodată. Şi întotdeauna îşi vor aminti de el cu multă stimă şi admiraţie. A fost, într-adevăr, un om rar, cu totul deosebit, un comandant care şi-a meritat cu prisosinţă dragostea, încrederea şi respectul subordonaţilor săi. Acum îşi doarme somnul de veci în cimitirul din Arad.

Cititorule, dacă paşii te vor purta, cândva, prin frumosul oraş de pe malul Mureşului, şi îi vei pune o floare pe mormânt, să fii cu inima împăcată. Vei cinsti, astfel, memoria unui om cum rar mai poţi întâlni. Un Erou... Fie-i ţărâna uşoară!

---

[1]Locotenent-colonelul Crângu era comandantul părþii sedentare a regimentului, în timp ce partea operativă a regimentului se afla dislocată pe zonă;

Primul în avanposturi, ultimul în ariergardă

de colonel (r)
Traian Bucurenciu

Infernalele încleştări din masivul Javorina şi bastionul fortificat de la Oremov Laz rămăseseră în urmă. Era ultima decadă a lui aprilie 1945. Trupele Armatei 1 Române înaintau spre Kromeriz şi Kojetin, când comandantul Regimentului 33 Dorobanţi primise ordinul de revenire în ţară în vederea altei împuterniciri. Terminându-şi pregătirile de drum, colonelul **Nicolae Mateescu** îi ceruse aghiotantului registrul cu ordine de zi, în care mâna, condeiul şi sufletul său înserară următoarele rânduri: *Tulburat de emoţie şi regrete mă despart de această bravă unitate care aproape 30 de ani mi-a fost loc de muncă, echipă de şoc în două războaie şi familie. Fiecărui ofiţer, subofiţer şi ostaş îi doresc sănătate, braţ de oţel şi izbândă. Cu adâncă pioşenie îmi aplec fruntea peste mormintele celor căzuţi la datorie. Fie ca din sacrificiul lor să se înalţe o Românie democratică şi prosperă, respectată oriunde în lume.* Vibranta confesiune a colonelului **Mateescu** aveam să o conspectez 20 de ani mai târziu, pe când urmam cursurile Academiei, la o prelegere de Istoria Artei Militare. La catedră oficia chiar fostul aghiotant de la 33 Dorobanţi, pe atunci căpitan, de astă dată eruditul şi îndrăgitul dascăl, colonelul **Mihai Cucu**. Cu acelaşi mesaj transcris în carneţelul de reporter, într-o zi de vară, pe la începutul anilor '70, am coborât în oraşul de la „Poarta Deltei", mânat de dorinţa de a-l cunoaşte personal pe inimosul comandant. Între timp, cumva tardiv, dar întru totul meritat, i se acordase gradul de general în retragere. Doamna Lucreţia, soţia, ne destinse spaţiul necesar dialogului în infinitul floral din faţa casei, sub coroana umbroasă a unui cais. Cu greu i-am făcut loc reportofonului pe măsuţa încărcată cu cafele, şerbet, fursecuri şi siropuri, toate purtând eticheta excelentei gospodine.

Generalul Nicolae Mateescu, fost aghiotant al lui Vranghel, eroul acestei însemnări

Repere existenţiale

Am apăsat tasta de înregistrare şi întrebarea introductivă mi-a venit tot dinspre profesorul de Istoria Artei Militare. Colonelul Mihai Cucu susţine că aproape întreaga dumneavoastră existenţă poate fi delimitată de trei repere: Tulcea, cariera militară şi Regimentul 33 Dorobanţi. *Are dreptate*, confirmă bărbatul cu creştet coliliu şi cu un surâs filtrat mai întâi prin seninul ochilor. *Are dreptate*, repetă el. *Iată, în casuţa aceasta m-am născut, cu doi ani înainte de finele veacului XIX. În vara lui 1916, îmi dădeam bacalaureatul şi cumpăneam anevoie ce să aleg între politehnică, filologie sau medicină. E drept că România se pregătea de război, dar mie nici prin gând nu-mi trecea că asta îmi va deturna planurile. Până când mi-am văzut colegii alergând în deal, la regiment. Unul dintre ei mi-a aruncat aşa, din treacăt: „Vezi că ţara are acum mai multă nevoie de soldaţi decât de studenţi. Ce mai aştepţi?" şi chiar aşa, ce mai aşteptam? M-am luat după el.* şi ce a urmat domnule general **Mateescu**? *Ce a urmat se ştie. Cu abecedarul luptei răsfoit pe genunchi şi două-trei trageri cu rezultate îndoielnice, ne-am trezit înfruntând urgia germano-bulgară la Topraisar, Medgidia, Babadag, apoi am fost zvârliţi peste Dunăre. De pe malul stâng, îmi priveam dezolat oraşul călcat de cizmă străină. În dreptul portului, un roi de ostaşi bulgari trebăluia cu zel să alcătuiască, din ramuri verzi, un înscris în litere chirilice, mare. Să-l citeşti şi de pe Lună: „Bulgaria Mare"… Ce vorbeşti, măi, vecine? i-a interpelat gândul meu. Dar pe noi ne-ai întrebat? Om mai vedea cine râde la urmă. După aceea, am luat la pas drumurile Moldovei, în sus, iar peste iarnă, am fost trimis la Botoşani, la un curs de pregătire ofiţeri.* De unde aţi revenit în primăvara lui 1917, sublocotenent, tot la 33 Tulcea, ca să vă bateţi cu oştile lui **Machenssen** la Muncelu şi Cireşoaia. Dar, domnule general, când aţi simţit că unitatea aceasta era colectivul de care nu aţi fi vrut să vă despărţiţi niciodată? *Ei, asta s-a întâmplat ceva mai târziu. Si într-o imprejurare în care, fără voia mea, am trişat.* Foarte interesant! Cum? *Prin 1919, generalul rus Vranghel, înfrânt de armatele bolşevice, se refugiase la o moşie a sa din Basarabia. Eu vorbeam fluent toate limbile seminţiilor din oraşul meu (rusă, bulgară, turcă, greacă plus frnceza, plus germana). Ceea ce te avantajează, dar poate să-ţi aducă şi necazuri. Am fost trimis la reşedinţa lui* ***Vranghel****, drept translator, dar şi un fel de aghiotant şi secretar personal. O experienţă interesantă, la prima vedere. Numai că generalul, altminteri foarte cumsecade, patern chiar şi plin de tact, ţinea morţiş să facă din mine un aristocrat pur-sânge. Mă rog, dresura lui era suportabilă, dar mai avea şi o ispită de fată, la vreo 17-18 ani, care se dorea mai tot timpul în compania mea şi mă copleşea cu tot felul de atenţii. Pe care, sigur, din politeţe, nu le refuzam, însă de la o vreme începuse a mă pârjoli şi mai aprig dorul de Tulcea, de regimentul meu, de părinţi şi, mai ales, de unicul amor al adolescenţei mele,* ***Lucreţia****. Am adresat un raport celor ce mă trimiseseră, invocând, evident*

motive mult mai solide şi mi s-a aprobat revenirea la unitate.

I-am mai cerut interlocutorului o scurtă zăbavă în epoca Primului Război Mondial. Pentru că istoricii şi analiştii lui delimitează clar imaginea armatei române din 1916, de aceea a anului 1917, net favorabilă celei din urmă. Ştiam că grija înzestrării şi echipării fusese condamnabil ignorată. Dar în ce stadiu ne aflam în privinţa instruirii, a pregătirii tactice, a conducerii? *De la 1877, imi explică el, evoluasem prea puţin. Şi iată un exemplu: Ca să execute foc concentrat, plutonul de puşcaşi, în lipsa oricărei arme automate, lua următorul dispozitiv: o grupă în poziţia culcat, a doua, în spatele ei, în genunchi, iar a treia, pe ultimul rând, în picioare. O imagine „de efect" pentru o fotografie sau o pictură, nu-i aşa? În realitate, plutonul acela putea fi scos din luptă cu o singură grenadă defensivă. Vedeţi, noi glorificăm pe merit spiritul de sacrificiu al celor care au şarjat la Robăneşti şi Prunaru, sacrificiul mitralio-rilor căpitanului Grigore Ignat, dar despre utilitatea şi foloasele acelor jertfe nu prea avem ce spune. Politicienii ne-au aburit mereu cu poveşti de genul „românul are şapte vieţi în pieptu-i de aramă¨ sau „soldatul nostru ştie să se bată şi cu ghearele şi cu dinţii...¨ Te baţi, te baţi, da, dar mai trebuie să ştii şi cum, şi să mai ai şi cu ce. Adevărul e că misiunea militară condusă de generalul francez* ***Berthelot*** *a avut un rol inestimabil în redresarea noastră pe planul dotării şi instruirii, iar victoriile din vara lui 1917 i le datorăm în mare măsură. Sigur, după război s-au mai dezmeticit şi decizionarii noştri şi au început să trimită mai mulţi ofiţeri la studii în occident, în Franţa, Germania, Italia, adică la contactul cu marea cultură militară europeană.*

Înalt Decret Regal Nr. 3035

Două decenii mai târziu, suna ceasul celui de-Al Doilea Război Mondial. Între timp, la ¸33 Tulcea¨, oşteanul de continuitate **Nicolane Mateescu** ajunsese maior, comandant de batalion. Iniţial, Divizia 10 Infanterie, de care ţineau şi cei de la 33 Dorobanţi, ca şi eşalonul superior, Corpul 2 Armată, au supravegheat litoralul maritim între Pardina şi Sfântul Gheorghe. Pentru ca pe 2 iulie 1941 să forţeze Dunărea şi să participe la eliberarea Basarabiei de sud. Au fost însumaţi apoi în sângeroasa bătăliei pentru Odesa, în care bravii infanterişti tulceni au străpuns apărarea inamică dintre Tatarka şi limanul Suhoi, înstăpânindu-se pe şanţul anticar de la Ruine. Pe 16 octombrie, pătrundeau prin lupte aprige în oraş, transformat de inamic într-un veritabil viespar. Aşa se face că, la 22 octombrie, însuşi comandantul diviziei, generalul **Ion Glogojanu**, numit şi comandant militar al Odesei, a fost ucis în clădirea în care instalase cartierul general. La început de an 1942, pe un ger năpraznic de minus 30 de grade Celsius, unităţile diviziei mărşăluise spre Crimeea, iar în mai, Regimentul 33 Dorobanţi îşi reconfirma destoinicia în luptele de la Kerci şi Sevastopol. Trecuţi în Caucaz, o nouă realitate li se înfăţişa, confirmându-se zi de zi; ripostele ofensive ale inamicului deveniseră tot mai dese şi mai viguroase, prevestind preluarea iniţiativei de către acesta. Într-o asemenea circumstanţă, în zona Taman, Anapa, Novorossiisk, divizia este silită să se replieze cu 10 kilometri mai înapoi. Batalionul maiorului **Mateescu**, destinat să-i acopere retragerea sub o avalanşă neîntreruptă de atacuri, rezistă cu o inimaginabilă cerbicie, Înaltul Decret Regal nr. 3035 din 6 octombrie 1942, prin care destoinicul ofiţer este înălţat la rangul de Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul", argumentează lapidar suprema răsplată: *Pentru vitejia şi curajul cu care şi-a condus batalionul timp de două săptămâni, păstrând integritatea poziţiei şi menţinând tot timpul legătura cu Divizia Germană vecină.* Vârstnicul combatant din faţa mea surâde cu detaşare la amintirea acelui episod şi comentează prin propria-i optică edictul suveranului: *Aş fi preferat să spună că după acele două săptămâni în care ne-am jucat de-a v-aţi-ascunselea cu moartea, am revenit în dispozitivul diviziei cu inventarul şi efectivul uman intact; niciun mort, niciun rănit, niciun dispărut. Pentru că, vedeţi omul...* Chiar aşa, domnule general!, îl întrerup. Ce loc ocupa omul, ostaşul, în noianul preocupărilor care vă umpleau zilele, timpul? *Ultimul gând cu care aţipeam şi primul la deşteptare, în zori. Altfel spus, unica valoare inconvertibilă, pentru că „viaţa" nu o poţi cumpăra sau vinde cu nicio valută, cu toată avuţia planetei. şi încă ceva: oricâtă grijă, preţuire şi ocrotire le-am acordat subordonaţilor, oricât respect şi gratitudine mi-au arătat, niciodată nu m-am simţit mai bine decât atunci când mă percepeau ca pe un semen al lor. Printre ei eram întotdeauna în lumea mea, din abneganţia, ascultarea şi zelul lor s-au hranit mereu încrederea, curajul şi cutezanţa mea.*

Consilierul sovietic

După trecerea României de partea coaliţiei antifasciste, când colonelul **Nicolae Mateescu** (gradul de locotenent-colonel l-a purtat doar câteva luni) era deja comandantul Regimentului 33 Dorobanţi şi îl conducea cu mână fermă pe frontul cehoslovac, aliatul sovietic îl pricopsise cu un „consilier", un ovreiaş basarabean, pe cât de jovial şi simpatic,

pe atât de trândav. Nu-l urneai din punctul de comandă, de unde, cât era ziua de lungă, sporovăia la telefon cu şefii săi, cu „reţeaua" sa. Care, evident, avea a se interesa şi de comandant „Cine, jupânul?" întreba căpitanul sovietic Lazarov – habar nu avea că „jupânul" vorbea ruseşte mai bine decât el! –," păi, văd că şi-a terminat treburile pe aici", se pregăteşte să plece pe linia de atac. „Lazarov, îl indemna colonelul, mai lasă naibii telefonul acela şi hai cu mine să te convingi cum se descurcă alde Ion şi Gheorghe şi Vasile, că noi cu ăştia împingem căruţa războiului!". „Doamne fereşte!, se lamenta consilierul, don' colonel, dar n-aş fi cel mai mare nătâng? După ce ăştia m-au făcut Erou al Uniunii Sovietice, eu să plec la randezvous cu glonţul? Ion şi Gheorghe şi Vasile se descurcă şi fără să le arat eu cum". Atitudine şi replică de necomentat, care îl delimita fundamental pe ofiţerul român de consilierul său, dar îi şi desluşea multe presupuneri. Altă dată, prin zona Daciov Lom (Valea Dacilor, în traducerea românească), abia trezit în zori pe un fund reavăn de tranşee, zări dincolo de liziera pădurii ocupate de nemţi o trâmbă de fum: Nu se poate, domnule, aştia chiar au căpiat, ne indică singuri locul unde să-i căutăm? Adună degrabă în juru-i o ceată de zdrahoni şi în fruntea lor porni spre reperul ocaziţional. La faţa locului, descoperi un tablou aproape amuzant: un foc straşnic, în jurul căruia dormeau ca nişte prunci vreo douăzeci de militari germani. Pe umărul unuia desluşi epoletul de locotenent. Îl atinse cu blândeţe părintească, iar când acesta ţâşni speriat, îl salută cu aceaşi toleranţă grijulie: *Guten Morgen!* „Nous sommes alssaciens!" strigă acela, identificându-se în numele camarazilor, pe care îi trezi şi le făcu semn să ridice mâinile a predare. Alsacienii erau încorporaţi de voie, de nevoie, în *Wehrmacht*, li se făcuse lehamite de războiul scelerat al lui **Hitler** şi, în unanimă înţelegere, optaseră pentru captivitate. Dar nu oricum, ci numai pe mâna şi sub ocrotirea românilor. Iar încercarea le reuşise. După vreun an, locotenentul avea să se laude într-o revistă a Crucii Roşii că avusese onoarea de a fi luat prizioner chiar de către un colonel român.

Se apropia ora să-mi adun bagajul şi să cobor la gară. O ultimă întrebare mă mai reţinea lângă masa cu resturile deliciosului calcan preparat de doamna **Lucreţia**. Domnule general **Mateescu**, în vremea din urmă, vă mai întâlniţi cu foştii ostaşi, cu alde Ion şi Gheorghe şi Vasile? *O, cum să nu!* veni răspunsul venerabilului oştean, strecurat parcă printre satisfacţie şi nostalgie. *Păi, tot acest nord dobrogean era zona de unde îi recrutăm. Îi întâlnesc pe stradă, pe la magazine, ne bucurăm de revedere şi zăbovim pe îndelete la amintiri. Alte ori mai merg şi eu prin aşezările lor, mă mai trimit cei de la judeţ să le ţin expuneri de istorie, de patriotism, să veghez, zic ei, ca flacăra eroismului să nu pâlpâie.*

Vestita mămăligă a ordonanţei

Chiar cu un an în urmă poposise cu o asemenea solie la Niculiţel. Se înţelege că prima oprire a făcut-o la administraţia comunei. Ursuz şi posomorât, preocupat de alte cele, primarul l-a primit ca pe o belea. „Nu ştiu, n-a fost anunţat!" minţi el fără să roşească, pe jumătate îngropat într-un fişet. şi preciză tot pe acelaşi ton: „Nu s-a făcut mobilizare, căminul cultural e încuiat, iar eu am alte urgenţe, nu mă pot ocupa..." Dar nu vă deranjaţi, îl linişti generalul pe veneticul de aiurea, răsplătit de regim cu acea dregătorie, lăsaţi, că mă descurc eu, şi o porni de unul singur pe linia satului. Era o dimineaţă senină de vară, mulţi gospodari ieşiseră la poartă, să mai schimbe o vorbă cu vecinul. Nu le-a fost greu să-l recunoască. „Nu cumva e domnul colonel **Mateescu**?" Şuşoteau între ei. „Ba da, măi, dar am auzit că l-au făcut general: " S-au luat după el, şi după ei alţii şi încă mulţi alţii l-au oprit, bucuroşi să-i strângă mâna, s-au interesat de rostul vizitei iar când au aflat, au hotărât că nimeni nu trebuie să lipsească. În curând, sala căminului avea să se dovedească neîncăpătoare. Moşnegi cocârjaţi, sprijiniţi de vreun toiag, bărbaţi în puterea vârstei, tineri, adolescenţi, copii. Generalul îi îmbrăţişă într-o privire frăţească, iar glasul lui răspândea dogoarea inimii. „M-au trimis cei de la judeţ, vorbi el, marcat de emoţie, să vă vorbesc despre iubirea de ţară şi vitejia de neam. şi iată, privindu-vă, constat că, de fapt, despre voi trebuie să vă vorbesc. Oare, nu aţi făcut şi voi, din suferinţă şi durere, dovada dragostei de ţară? Nu aţi răzbit şi voi, prin atâtea viforniţe, cu numele ţării dăltuit în inimi? Nu sunteţi, fiecare dintre voi, un atom din trecutul atât de încercat al României? Mă tot uit la tine, Alexe, şi îmi amintesc cum în vara lui 1917, la Via Negroponte, se căzneau brancardierii să te întindă pe targă, cu piciorul sfârtecat, şi tu le strigai ălorlalţi să aibă grijă pe mâinile cui va ajunge mitraliera ta. Mă uit la tine, Marine, şi-ţi jur că nici acum nu m-am dumirit cu ce vicleşug i-ai dmenit din bârlog, acolo, în Slovacia, pe cei trei ofiţeri nemţi, ca să mi-i aduci mie plocon. Mă uit la voi, să redescopăr chipurile pe care vremea a săpat urme şi fiecare dintre voi îmi evocă măcar o întâmplare. Pentru amintirile cu care mi-aţi îmbogăţit memoria şi simţirea, vă mulţumesc şi glorie vouă, iubiţii mei camarazi!"

Sala aplauda frenetic. Aplauda şi primarul, venit aici ceva mai târziu, poate de ruşine, poate la îndemnul vreunui regret. „Domnule general, glăsui el, nu am cuvinte să vă mulţumesc pentru bucuria ce ne-aţi făcut. Aş mai avea însă o rugăminte: Astăzi botez un copil. Mare mi-ar fi plăcerea dacă aţi lua parte la petrecere". Păi, nu era aşa? Un general împovărat de vârstă şi de merite, Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul" în capul mesei, ce spor de imagine ar fi adus! „Mai întâi, răspunse generalul, îi doresc deplină sănătate, noroc şi tot binele noului născut şi în curând creştin, împreună cu părinţii şi naşii, cu toţi invitaţii. Cu participarea mea, însă, lucrurile se cam complică. Mi-am întâlnit aici fostul agent de pe front, pe **Mitu Darie**, îl cunoaşteţi cu siguranţă. Mai mult decât ostaş de ordonanţă, acolo mi-a fost ca un frate. Atât a stăruit să prânzesc la el, că nu l-am putut refuza. şi apoi, să vă mai spun un secret: Nimeni, nici măcar nevastă-mea nu mestecă o mămăligă mai gustoasă ca el. Cofetărie, nu alta!"

Cel puţin o jumătate din cei adunaţi la cămin l-au purtat în alai până la **Mitu Darie**, în bătătură, şi nu s-au mai clintit de lângă el decât la plecarea autobuzului de Tulcea. N-o fi fost ospăţul nici asortat şi nici îmbelşugat ca la casa primarului. Dar mai fiecare a venit, ba cu o scoarţă de peşte sărat, ba cu o coastă de batal conservată, cu pastramă, ba cu nişte ulcele cu vin din renumita podgorie locală. Dincolo de toate, însă, le-a binecuvântat adunarea bucuria de a fi toţi, laolaltă, în jurul comandantului lor, reîntineriţi şi teferi, precum odinioară contingentele succesive din deal, de la 33 Dorobanţi Tulcea.

Pistol *Cobra M-5 Ultra-X*

Cu o lungime per ansamblu de 175 mm şi o înălţime totală de 120 mm compact, M5 Ultra-X este unul dintre puţinele pistoale Mini 1911, conceput special pentru muniţie 0,45 ACP şi folosind un polimer uşor de mare capacitate, foarte compact, destinat şi pentru muniţie de 9x19 mm. Atât încărcătorul înclinat, cât şi sistemul de recul **Recoilles** unicat, reduc semnificativ reculul simţit şi miscarea ţevii pistolului. Gura ţevii joasă şi radiantă îmbunătăţeşte funcţionalitatea şi fiabilitatea acestei arme. Oferind o putere de foc impresionantă de 12+1 focuri de 9x19 şi 10+1 focuri de 0,45, pistolul M5 Ultra-X este pistolul mic, de calibru mare, de ultimă generaţie, care poate fi purtat fără a fi observat.

Specificaţii tehnice

· Calibru: 9x19/9x21/0.45 ACP
· Capacitate: 12+1 la toate calibrele de 9 mm, 10+1 în 0,45 ACP
· Greutate: 730 g
· Lungime totală: 175 mm
· Lungimea tevii: 80 mm
· Înălţime totală: 120 mm
· Cătare: fix negru (vizibilitate în timpul nopţii opţională)
· Raza cătarii: 123 mm
· Mecanism de tragere: SA (simplă acţiune)
· Greutate la apăsare pe trăgaci: 1,5 – 2 kilograme
· Piedică: manuală

GLOCK 19

GLOCK 19 este ideal pentru folosirea in diferite situatii, datorita dimensiunilor reduse, în comparatie cu marimea pistolului standard. Cu un calibru dovedit de 9x19, este folosit de fortele de ordine publica si paza. In plus de faptul că este folosit ca arma conventionala de serviciu, poate fi usor ascuns sau folosit ca arma de rezerva. De exemplu, multi piloti de elita din cadrul Fortelor Aeriene ale Statelor Unite se bazeaza pe GLOCK 19 pentru o aparare eficienta în situatii de urgenta.

Specificaţii tehnice

· Calibru: 9x19
·Capacitate: stadard 15; optional 17 / 19 / 33
· Greutate: 850 g
· Lungime totală: 174 mm
· Lungimea tevii: 102 mm
· Înălţime totală: 124 mm
· Cătare: fix negru (vizibilitate în timpul nopţii opţională)
· Raza cătarii: 153 mm
· Mecanism de tragere: SA (simplă acţiune)
· Greutate la apăsare pe trăgaci: 2,5 kilograme
· Piedică: manuală

Rubrică realizată de Cătălin Suzeanu

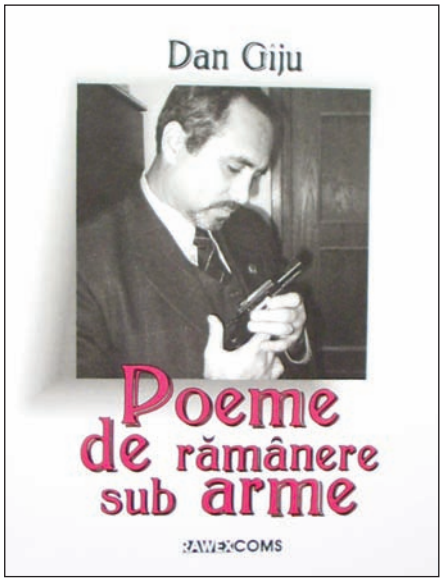
Iată patria noastră, domnilor!

Dan Gîju, *Poeme de rămânere sub arme*, Editura *RawexComs*, Bucureşti, 2010, 60 pag., grafica: **Ioana Pioaru**

de George Toma Veseliu

Citindu-l pe poetul **Dan Gîju**, ajungi să fii confruntat cu dilema percepţiei directe, fără prejudecăţi şi fasoane, fără alăturarea, musai, a jocului secund: critica. Şi asta întrucât cărţile lui sunt tranşante, nu implică echivocul, dimpotrivă, au o dimensiune specială de a te fura, de a crea plăcerea lecturii: admiraţia. Prin „Poeme de rămânere sub arme", **Dan Gîju** le oferă prietenilor a şaptea sa plachetă de versuri, dar în total a şaisprezecea, una a „obsesiei la zi", după cum mărturiseşte poetul. Şi dacă ar fi să aplicăm cărţii o analiză stilistică, lucru care se impune la prima vedere, vom constata că poetul ne prezintă un volum inegal prozodic, cu schimbări de ton, cu atitudini din ce în ce mai grave, cu o meditaţie alunecând până la elegiac, la blestem şi imprecaţie retorică. *Nimeni*, observa **Jorge Luis Borges**, discutându-l pe „Don Quijote" al lui **Cervantes**, *nu admite lipsa stilului în opere, îndeosebi, dacă sunt clasice*. **Dan Gîju** preia retorica aşa-zis clasică în retorte moderne, cu o simţire însă aflată la cota maximă a sensibilului. În „Superstiţia etică a cititorului" – capitol din *Eseuri. Discuţii. Alte investigaţii. Nouă eseuri danteşti. Borges oral*, Editura *Polirom*, 2006 –, **Borges** trăgea concluzia valorii psihologice a operei lui **Cervantes** pentru că, spune el, *acesta nu se lasă sedus de stil* (acceptat ca o acustică-decorativă încât stilul este egal cu vocea autorului)*, ci de destinele lui Don Quijote şi Sancho Panza*. „Poeme de rămânere sub arme" este, întâi de toate, un act de donquijotism, nu în stricto senso, de „purtare extravagantă, caracteristică unui om care urmăreşte scopuri irealizabile, pentru care desfăşoară un eroism steril, în lupta cu obstacole imaginare" (*Dicţionar de neologisme*, **Florin Marcu**, **Constantin Maneca**, p. 364), ci în sensul antipeiorativ. Obstacolele sunt reale, poetul coboară din sfera imaginarului într-un contingent similar Infernului dantesc, un infern cu iluzii deşănţate, cu certitudini tăioase, care dezagregă fiinţa naţiunii române. Desigur, analiza volumului cade volens-nolens într-o percepţie etică, dar însoţită de cea estetică, de prezenţa unui stil, adică a unei voci de o energie zguduitoare. Pamflet politic, social, etic, „Poeme de rămânere sub arme" este o carte manifest, o alarmă înainte de dezastrul naţional: *...Îţi meriţi soarta tristă, popor de eunuci,/ Trecutul tău e, astăzi, doar glorie deşartă,/ Apusă este vremea când năzuiai să duci/ Nu târfe şi tributuri către Înalta Poartă,/ Ci oastea înzăuată, pe cai moldoveneşti,/ Ghiulele şi onoare... O, timpuri, o, poveşti...* (p. 56) În sonetul 6, poem antologic, poetul, îndurerat, realizează un portret cu tuşe intense, pătrunzător în conştiinţele noastre adormite parcă

de acel somn legendar din „Deşteaptă-te române!" al lui **Mureşianu**: *Dac-am ajuns ca orice stârpitură,/ Chiar ultima metresă din „harem"/ S-o facă pe maestra în cultură/, Iar noi să dăm din cap şi s-o credem;/Dac-am ajuns din nou iobagi şi slugi/ Pe-ntinsele moşii europene,/ Un neam de căzături şi buturugi,/ Mămăligari cu spaimă în izmene;/ Dac-am ajuns să ne comande boii,/ Odrasele de bolşevici, borfetul,/ De vină suntem noi, copiii ploii,/ Care murim încetul cu încetul,/ Convinşi în forul nostru cumsecade/ Că, musai „jertfa" noastră va da roade*. (p. 53)

Distrugerea simbolului spiritualităţii româneşti, a unităţii şi perenităţii neamului, a Zeului **Eminescu**, neruşinata introducere în şcoli a manualului de „limba antiromână", distrugerea armatei – simbol al independenţei României –, sunt tot atâtea zguduitoare mărturisiri rostite ca într-o tragedie antică, unde un popor este împins de la spate, spre distracţia generală din marile arene de spectacol, ca să fie sfâşiat de propriii semeni-figuri din Infernul lui **Dante Alighieri**. Dar **Dan Gîju** nu este poetul constatativ, neputincios, care depune armele: *Mai am un singur argument, mitraliera!*, anunţă el patetic-eminescian şi cuprins în patimile pamfletare ale discursului, şi continuă să argumenteze: *...De aici se vede totul ca în palmă,/ Bătrân soldat, şi-ntreaga cariera ta de militar feroce, de cazarmă/ Stă în cătarea nebuniei mele: Să trag sau să nu trag?/ Ăsta soroc/ Ce între două licăriri de stele se poate scrie cu un singur foc./ Deocamdată, însă, viaţa curge cu cercul şi cu pâinea ei amară/ şi simt plăceri aproape demiurgice când trece-n marş famfara militară,/ Cu toate că şi ea mai are-n stat, doar un tambur şi câteva tromboane;/ Gorniştii, toţi, în bloc, au dezertat şi fac cu mâna semn la avioane*. Poezie pamflet, poezie protest, poezie mesianică a prezentului viitor, lirica lui **Gîju** din această plachetă adună în ea energie şi adieri coşbuciene, beniuciene şi, nu în ultimul rând, mesianismul înalt al unui **Octavian Goga**. Pe de altă parte, **Dan Gîju** este un nostalgic revoltat care nu depune armele în pofida restructurării armatei române, devenită o legiune a UE în toate structurile logistice, în noua concepţie operaţională, căci adevărata luptă nu se duce doar la nivelul infrastructurii sofisticate a tehnicii şi operaţiunilor moderne care, după cum se vede, nu rezolvă, deocamdată, marile probleme ale omenirii. Poetul este un soldat al literelor, arme incandescente. Desigur, analiza textului implică în primul rând viziunea istorisită: *Destul am stat cu palmele pe coarne (pe coarnele de plug) şi pe resteu/ Şi poate crezi că te-am trădat, Zalmoxis, sau poate acesta e blestemul meu...*, creează imaginea nostalgică a istoriei unde poporul român, „neam de lup carpatic", trebuie resuscitat întru continuarea istoriei, a împlinirii mitologic-dacice chiar în cadrul prezentului european. Condiţia creatorului marginalizat în înaltele sale idealuri romantice de mercantilismul contemporanilor este tema fundamentală a acestei cărţi de buzunar, carte pentru prieten, carte pentru suflet, carte pentru plâns, carte

pentru urlet, carte pentru revolta neputinţei de revoltă, cartea cărţilor suferinţelor neamului românesc silit să trăiască pe brânci. Într-o eglogă arghezian superbă, poetul se lamentează asumându-şi toate consecinţele: *Miroase-a flori de mucegai, albastre, şi-i tristă atmosfera-n încăpere;/ Mireasma vagă-a tinereţii noastre mă bântuie ca-n noaptea de-nviere/…/ E soarta mea de-acum un porto-franco în care dorm corăbii scufundate*.

În altă ordine de idei, cartea este alcătuită în trei secţiuni, prima fiind *Euroscepticele* – parabolă, alegorie, rememorarea istoriei într-o atitudine romantică de a descrie o lume falsă într-un stil frust, într-un limbaj plastic, într-o fervoare a zicerii; cum rar se întâlneşte în lirica noastră secătuită, ermetizată. A doua parte este numită *Patrioticele* – incantaţii unice pentru **Eminescu**, pentru limba română, pentru patrie, pentru soldaţii patriei: *Cu alte cuvinte,/ soldaţii Patriei mele s-au deghizat în civili/şi sunt atât de mândri de blugii lor/ încât şi-au agăţat de ei gloanţe oarbe,/ca să nu uite, probabil, că au fost, cândva, soldaţi adevăraţi* (*Soldaţii Patriei mele*, p. 43, o piesă antologică a volumului). Toate acestea ca şi singularitatea poetului într-o „Românie pierdută la cărţi" atitudine socială tranşantă, fac din **Dan Gîju** *…singurul scrib de meserie care mai poartă în tolbă/ cuvinte gen patria, soldat, străbun, recunoştinţă şi aşa mai departe… În fine, sunt singurul soldat a cărui baionetă nu va rugini niciodată/ pentru că petele roşii de pe lama ei sunt cuvintele poetului/; şi cuvintele poetului sunt aidoma bobului pâinii; semeni unul şi răsare un spic*.

În fine, secţiunea a III-a a volumului, adună opt excelente „Sonete ale robilor în alb" şi poemul „Amicilor mei. În loc de încheiere". Macedonskian, mesianic, poetul alege aici ca să-şi sublimeze durerea: *Oh, ştiu că vreţi să-mi vedeţi stârvul rece,/ Să fiţi convinşi, în fine, c-am murit/…/ O, dragi prieteni, fraţilor de arme,/ Bătrâne şulfe învechite-n rele,/ De unde să ştiţi voi că-n timp ce-adoarme/ Ceasornicul desăvârşirii mele,/ Tic-tacul lui tot mai profund s-aude/ Şi tot mai insistent bate-n fereastră/ Copilăria mea cu frunze crude/ Ce va a doua oară să-nflorească,/ Umplându-vă grădina cu uimire*... („Amicilor" mei, pag. 58).

Cartea, mărturisesc, am citit-o în lacrimi, trântind-o de duşumea, nu pentru că ar fi fost ea de vină, ci pentru că lectorul naiv din mine, despuiat de prejudecăţi dure axiologice care primează percepţiei critice, m-a coborât într-o intimitate unde numai îngerii au dreptul de a locui. Iată patria noastră, domnilor! Ce-a fost, ce-a ajuns, ce a mai rămas din ea?!

Poeţi târgovişteni

La moartea tatei

Ion Iancu Vale

A fost, în vara asta, un vifor nepereche,
O ceață-adâncă, groasă, se revărsa din cer,
Se auzea un vuiet ca de nebună streche,
Vibra strident lumina ca o vergea de fier.

Mustea, în loc de apă, leșie, din izvoare,
Și-un corb cu cioc de plumb pe casă-ncremenea,
Mișcarea și viața se închegau sub soare,
Urla câinele-n poartă și tatăl meu murea.

Cu slăbiciune mâna-i se întindea spre mine
Și se răcea încet în palma mea de foc,
În curte creșteau ruguri de lacrimi și suspine,
Plângeu măicuța, frații, cu casa, la un loc.

Când ultimul răsuflet m-a-nfiorat pe față
Și-o lacrimă-i căzu din ochiu-ncremenit,
S-a răsucit în pieptu-mi un hohot, ca o ață,
Și-o poartă grea, de fier, spre zare s-a trântit.

Pleca Nu-Prea-Bătrânul, nemângâiatul tata,
Un brad neaplecat de vânturi și de ploi,
Privirea-i de mătase și-o inimă ne-alta
Le înghițea pământul, le ascundea de noi.

Țipa pe mine carnea și nu puteam să plâng
Fiindcă s-a dat cu totul și-n loc nimic n-a vrut
Decât să fim cu toții, pe lângă el, un crâng,
De arșițe și geruri neatins și nebătut.

La fruntea lui – icoană lucrată în argint,
Mi-am revărsat preaplinul de remușcări ascunse,
Mă iartă-acuma, tată, în ceasul ăsta crunt,
De câte ți-am greșit, și vrute și nevrute!

Și plimbă-te senin prin verzile păduri,
Căci eu mi-oi ține drumul ce-mi e predestinat…
Și vino-n miez de noapte, prin vise, să mă furi,
Să mă-ncălzească, iar, surâsul tău brumat.

Regret potecile

Vali Nițu

m-am rătăcit pe cărările vieții
prea des
cu busola ruginită
de lacrimile căzute peste ea
în ceasurile când vorbea tăcerea
nehotărârilor mele

mă lovesc de gânduri dojenite
la atingerea buzelor dezlegate
în căutarea unor răspunsuri
în cele mai întunecate cotloane

spre colțul în care sunt pus
mă refugiez
și-mi închid gândul într-un vers
care descătușează

îmi aduce bastonul cu mâner din
os de cerb
și tac atunci când vorbesc

privesc spre albastru
mă plec în gând și merg mai
departe
cărare spre drum

Fluturi zburând (Butterflies flying)

Constantin Stroe

Fluturi albi –
unul câte unul
se desfac din muguri .

În cimitir
lumânări aprinse –
lalele-nflorite .

Fluturi zburând –
în urma vântului
petale colorate .

Vara la cosit –
curcubeul răsturnat
pe-o pală de fan .

Sunete calde
pe-acoperișul casei-
ploaie de vară

Croaziera –
în larg un vapor tras
de curcubeu.

White butterflies-
one by one coming off
from the buds

In the graveyard:
alive candles
tulips in bloom

Butterflies flying-
coloured petals
behind the wind

Summer at the moving
the rainbow tipped up
on a bed of hay

Warm sounds
on the house roof-
summer rain

Wonderful cruise-
out at sea a ship towed
by the rainbow

Impressions

The Exceptionality of the Holocaust

by **Marius Vasile**

Few events over the course of human history have attracted as much attention and generated as much controversy as the Holocaust. It practically created the concept of genocide and prompted the international community to take measures that theoretically should prevents such events from ever taking place. However, we must ask ourselves, what was it in the Holocaust that sparked such a strong reaction? What is just the incredible amount of lost lives? Or do we have to search even deeper and see just what else is there to be found. The main tragedy which took place during the Holocaust is represented by the genocide against the Jews, organized by the national-socialist regime which was in power in Germany between 1933-1945. The tremendous loss of life, over 6 million Jews, astounded the world at the end of the Second World War. But why were they so surprised? It is not like the concept of mass killings, genocide even, was something completely new in human history.

One of the first examples of mass killings with the intent of whipping out a nation from a particular territory had happened barely 40 years before the Holocaust, perpetrated by the German Empire, in one of its African colonies, against the Herero. There was a clear intent to dispose of the natives so that nothing will stand in the way of the German colonists expansion, as was seen in the order given by general Lother von Trotha on October 2nd 1904 : *Any Herero discovered within the limits of German territory, armed or unarmed, with or without cattle, will be shot. I will not accept any women or children. They must leave or die. This is my decision regarding the Herero people*[1]. The same general von Trotha will give hints as to the racial nature of the war he was waging: *I consider it more appropriate for the nation to die. My policy is to use force by every possible means, terrorist even. I will destroy the African tribes through blood and money. Only then, after this cleansing, something new will appear, to last*[2]. Later on, due to internal (political opposition, public opinion) and external (international press) pressures, but also due to certain economic reasons the German Empire will change its policy of extermination to slavery, by which the survivors will be put to work as forced labor by German companies who had interests in the African colonies. We will see later on how this pattern will repeat itself towards the end of the Second World War. For the Herero people it will in any case be too late, as by 1911, after seven years of oppression, out of an initial population of 80,000 individuals only 15.130 people will remain [3].

As we have seen the Holocaust was not the first case of genocide. If there was little impression made in the case of the Herero people, we may excuse the

civilized world by stating what they probably thought at the time, that those who were exterminated were simply African natives, on a faraway colony, belonging to a great European power, whom nobody wanted to indispose at the time.

A little more than a decade after the beginning of the Herero's plight the world was once again confronted with a case of mass killings, of genocide, this time against the Armenian people, perpetrated by the Ottoman Empire. Unlike the Jews in the Holocaust there were no concentration camps used, instead the killings were done by forced marches, deportation, hunger, exile into the desert and in some cases mass executions. The Ottoman authorities of the time said only that they were relocating a population that was suspected of collaboration and sympathy with the Russian Empire, with who the state was at war. The international community was partially aware of what was going on at the time thorough the various diplomatic missions in Turley, but again, due to wartime conditions nothing could be done to help the Armenians. The Ottomans had to work on a far larger scale than the German colonials, with a targeted population of almost 2 million individuals that needed "relocating".

When the NSDAP came into power in 1933 they also faced the dilemma of the a population of hundreds of thousands of Jews inhabiting Germany at the time. That something had to be done was inevitable, as their own ideology demanded the removal of the impure Jews from the Fatherland. The issue was tackled with step by step. It would have been chaotic, and deeply disturbing for the general moderate public to start an immediate pogrom against the Jews. The NSDAP, despite being a radical far right party with a pronounced revolutionary character did have its particularities. We can say the their taste for rash, highly risky violent attempts to grab power were cut short by the abortive 1923 beer hall putsch. After that debacle the party decided to pursue a policy of a "legal revolution" which would serve them quite well if we take into account their other novelty, the para-military S.A. The Nazis would learn from this experience the way in which to make the legal system work in their favor. This was required because what they were about to embark on may have been the cleansing of a non-German population in their own minds, but from a legal point of view it was violating the rights of hundreds of thousands of Jews who were also German citizens. That is why they felt the need to categorize the Jews as a special category, one that was not worthy of their membership in German society, and whose exclusion would benefit the German people as a whole. Of course later on the only thing that mattered in Germany was not a passport stating German citizenship but rather a certificate attesting impeccable ancestry as a pure Arian. We can now see that one of the "exceptional" elements, that make the Holocaust stand out, was this legal path taken by the National-Socialists, so that they could give a real legal cover for their future crimes. It is possible that due to the fact that the NSDAP owed a lot of its earlier success to popular vote made it more vulnerable to popular opinion within the country, a situation which may have lasted till the beginning of the Second World War. This made them take it somewhat more slowly in making their plans come to fruition in regard to the Jewish problem. The Jews had to go, their property had to be confiscated, their rights revoked, however their physical extermination was not taken into account from the beginning. Emigration was greatly encouraged, with the initial violence against the Jews being a means through which they could be encouraged to realize that Germany was not longer hospitable to them, and they would have to move out to another country. Forced relocation outside the country's borders was for a time considered as a viable solution, as witnessed by Adolph Eichmann's Madagascar Plan.

This sort of legal effort cannot be seen in other cases of mass killings such as the Soviet "Great Hunger" on 1932-1933, or during the Rwanda genocide. The Soviet authorities had, by that time, no need to fear their own population. They had taken power in an illegitimate way, and since power came to them through the force of arms, then they did no shy away from using it from the beginning. Unlike the Nazi Holocaust, the Soviet purges did not have any dominant racial character. They focused mainly on the politically unreliable, those who could potentially stand in their way, those who opposed the implementation of "true communism" in the Soviet Union . The Great Hunger can be considered nowadays as something of a relocation of resources, with the grains being taken from the peasants in the rural areas and taken to the cities in order to feed the rapid industrialization, and the growing number of workers, of the proletariat. This was the price of progress for Stalin, which he was more than willing to pay.

We can see many similarities between the Soviet Gulags and the later on Nazi concentration camps. Common elements such as the central coordination, ideological motivation, massive use of the infrastructure, industrialization of the concentration camps system, high death rate, relative innocence of most of the prisoners, all these may fool a person into perhaps labeling them also as extermination camps. This is not the case in relation with the Gulags. While their labor conditions were indeed sometimes set as a means to ensure the ultimate death of those interred we must also realize that

Bergen-Belsen, aprilie 1945, buldozerist din armata britanică asanând terenul

B-M, april 1945, British bulldozer leveling the terrain

Urmare din pagina 2

Realizarea acestui plan presupune trei faze generale: faza economică, faza politică şi faza militară. Faza economică este aşa-numitul plan Schumann, bazat pe o fuzionare a industriilor de cărbune şi oţel din Germania apuseană, Franţa, Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburg./.../ Elementul european cel mai puternic în acest plan îl constituie Germania occidentală, în spatele ei aflându-se, ca stăpân suprem, Wall Street-ul./.../ Faza politică a NATO este formarea aşa-ziselor „State Unite ale Europei", în care Germaniei îi este rezervat un rol hotărâtor. Acest aspect este strâns legat de planurile militare ale NATO-ului, care în anul 1954 au suferit un eşec şi care reprezintă scopul major al întregii organizaţii. Planul general era de a constitui o armată europeană unită pe baza forţelor celor şase state vest-europene mai importante. Germania reînarmată şi având în fruntea armatei pe vechii ei generali nazişti trebuie să fie în acest domeniu forţa principală. Ca formă de realizare s-a propus aşa-numita Comunitate defensivă europeană (CDE). În decembrie 1951, generalul ***Eisenhower*** *a fost numit supraveghetor american suprem al întregului proiect economic-politic-militar. Iată cum rezumă această situaţie generală* ***Bolsover****: „Uniunea europeană care se discută în prezent nu este în nici un caz o federaţie internaţională a unor popoare egale; ea este opera unui grup de state satelite aflate sub cotrolul capitalismului american, capitalismul vest-german fiind menit să devină diriguitor general şi principal executant".*

Prin urmare, mie unuia mi se pare cât se poate de clar până aici. Şi încă un mic amănunt: citindu-l pe **Foster**, mi-am dat seama că pe vremuri tot astfel îl citisem pe **Marx**, cu ochii unui elev comunist, adică, explicaţia cea mai la îndemână, dar şi cât se poate de logică a corigenţei mele la materia lui. Aşa că am recitit şi *Capitalul*, desigur, nu tot, că nu este obligatoriu să îngurgitezi un elefant întreg ca să te saturi, ci numai prima parte, cu deosebire pasajele unde explică, aş spune ca un adevărat maestru, cauzele crizelor ciclice din lumea pe care abia azi, când am reînceput să facem parte din ea, încercăm şi chiar dăm semne că o înţelegem. Din păcate, întrebarea care mă domină acum este ce putem face? Că războiul, inevitabilul război care urmează, logic, unei crize de asemenea anvergură, este din ce în ce mai aproape. Iar noi, românii, ca şi în 1914, ca şi în 1939, am rămas la fel de neajutoraţi şi de visători, adică numai buni pentru a ocupa, din nou, la o adică, unul din locurile parcă rezervate anume, deja, la masa amară a servitorilor. Ca să nu spun a învinşilor.

at no point did the Soviets institute a " selection" process analogous to the Nazi ritual of dispatching older or weaker prisoners (along with women and children) for immediate slaughter [4].

We now come to another feature that stands out when we study the Holocaust: the industrial nature of the effort made by the Nazis to exterminate the Jews. In order to inter and hold for a long period of time millions of people you need a huge network of concentration camps. The ghettos proved to be only temporary solutions and what is fascinating is also the step-by-step path taken by the Nazis in their search for a solution to the Jewish question. As stated before forced emigration was considered to be a viable solution at one point, however the outbreak of the war soon brought an end to that particular way of thinking. The Germans managed to take control over most of Europe, and with it they took control over millions of additional Jews. Due to wartime conditions they were literally stuck with each other. In the end the Final Solution was seen as the extermination of the undesirables, with the Jews occupying the leading role. The industrialization process kicked in, with the creation of death camps, whose sole purpose was the disposition in a quick and efficient manner of the Jews. Auschwitz and Treblinka can be seen as the most efficient factories of death created by Hitler's regime. Extensive research was made into the refining of the best ways to exterminate their targets. Starting from extermination squads, firing squads and extermination trucks they ended up with the gas chambers. The commitment shown by the Nazis to their cause never wavered for most of the war, as the extermination effort required large resources to be diverted from the war effort.

Towards the end of the Second World War, due to constraints placed upon the German war industry by the war, a certain shift in policy was made by the Nazi leadership. It was now more convenient and productive for the prisoners in the camps to die exhausted by work. This is very similar to the Herero case, and resembles also the main use to which the Gulag use was put. For example, by 1948, the NKVD, which was in charge of the camp system in the Soviet Union, was making its prisoners of making up 13% of the volume of great construction works in the soviet economy [5]. Due to the worsening military situation and the growing demand of labor force, after 1943 prisoners were not killed because they were a threat to the regime, but rather because they were no longer profitable. Once a Jew no longer had the ability to work he was next to useless for the Nazis, and so he was sent to the gas chambers.

As we have seen, till the Holocaust, the world had already been through similar experiences of mass killings and genocides. The concentration camp had already been invented and used successfully by the Spanish in Cuba and the British in South Africa during the Boer War. Deportation was employed successfully, forced labor was taken to new heights by the Soviet Union. All these elements represented ingredients for a "recipe for disaster", and the National-Socialists were the ones who brought them all together and refined them, putting them to use in their drive to exterminate the Jews. Never has a genocide been more perfectly planned and executed as the Holocaust was after 1943. Starting from the legislation and moving on towards covering up the true fate of the Jews, and ending with the physical extermination methods that were researched and employed, this is a phenomenon into which most of the state agencies of the German Reich had a hand into, as proved by the Wansee Conference of February 1942. What is probable most horrifying of all is the fact that all this happened not in some isolated and faraway corner of the world, but right in the middle of Europe, in the cradle of Western civilization. This fact perhaps contributes to an almost unique feature of the Holocaust, in that it sparked the created of an entire fields of study for political scientists, historians, sociologists and even psychologists.

---

[1] KOTEL, Joel and RIGOULOT, Pierre, *Secolul Lagarelor*, Lucman Publishing, Bucharest 2000, pg. 66

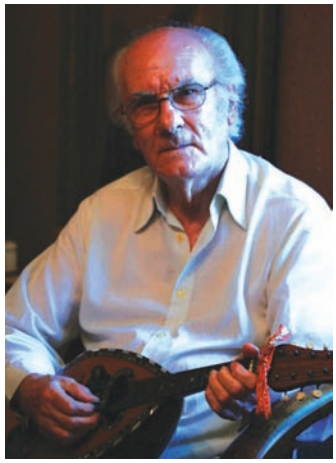
[2] Idem. pg. 67

[3] Idem pg. 72.

[4] JONES, Adam, *Genocide, a comprehensive introduction*, Routledge Publishing, New York 2006, pg. 129.

[5] KOTEL, Joel and RIGOULOT, Pierre, *Secolul Lagarelor*, Lucman Publishing, Bucharest 2000, pg. 66

Din amintirile unui străjer

de **Zaharia Potârniche**

Sulina a fost a doua mea localitate natală. Pentru că acolo s-au născut cele mai frumoase amintiri ale copilăriei şi adolescenţei mele. Sosisem o dată cu părinţii, la mai puţin de un an de viaţă, de la Galaţi, unde de-abia primisem botezul, în vechea biserică Vovidenia. Tata, care se căsătorise cu o fată din Sulina înainte de terminarea stagiului militar, se instruise pe crucişătorul „Regina Elisabeta" pe la începutul secolului trecut, anii 1907-1912, iar la finele lui1923, a venit cu întreg familionul la Sulina, unde fostul lui comandant, căpitanul de marină **Adam Jijie**, l-a angajat ca şef mecanic la uzina electrică a oraşului, al cărei patron era. Am locuit într-o casă cu trei cămăruţe şi o curte, nici ea prea mare, pe strada a cincea, în spatele uzinei, de unde zăream coşul înalt, care, zi şi noapte, scotea dâre negre, de fum, luate de briza mării şi duse departe, peste împărăţia bălţilor, ce începea chiar de la marginea terenului ce împrejmuia uzina. De la geam, vedeam echipele de femei tinere cum cărau roabele, cu antracit de Kardif, până la gura maşinii cu abur, care pufăia fără încetare. Iar acolo, în faţa marelui tablou electric încărcat cu mulţime de ceasornice stătea un bărbat trecut de mult de vârsta tinereţii, căruia noi îi spuneam Neamţul. şi care vorbea o română bine asortată cu germana, foarte pitorească. Era acolo, la postul lui, de când se construise uzina, adus din Germania împreună cu toate maşinile. Era surd de când lumea, dar te înţelegeai cu el prin semne şi, în plus, avea un talent teribil de a-ţi citi cuvintele pe buze. Ţin minte că întotdeauna, pe pupitrul lui, unde ţinea jurnalul uzinei, îi plăcea să ţină şi o pâine mare, neagră, caldă sau în orice caz proaspătă, pe care i-o aducea una din fetele de la depozitul de cărbuni, şi din când în când rupea un coltuc pe care îl mesteca încet, cu multă încântare. Dar dacă se întâmpla ca vreunul dintre noi, copiii locului, să trecem pe acolo, ne chema prin semne şi ne dăruia câte un codru respectabil din pâinea aceea atât de specială, a lui. A fost cea mai dulce pâine pe care am mânct-o vreodată, în cei peste 80 de ani de viaţă, aici la noi, în „patria pâinii", cum i se spunea odată.

Sulina, oraşul copilăriei mele, era relativ recent ridicat, în stil oriental, cu lăcaşuri de cult pentru toate riturile. Pe la începutul secolului al XIX-lea, după cum se vede pe hărţile timpului, portul încă era un mic sătuc, cu o populaţie limitată de pescari, dar şi de briganzi ce se ocupau îndeosebi cu abordarea corăbiilor ce încercau să intre pe vechiul canal accesibil numai micilor ambarcaţiuni cu pânze sau vâsle, în drumul lor către micul port, unde-şi descărcau „lesturile". Aşa s-a născut presupunerea că, de fapt, Sulina s-a clădit pe aceste lesturi aduse de prin toate porturile Mării Negre şi, mai ales, ale Mediteranei. Fapt confirmat, uneori, când locuitorii găseau monede antice în grădinile sau prin curţile lor, cu prilejul unor săpături nu neapărat speciale. Eu însumi am găsit, într-o bună zi, din întâmplare, prin 1942, o monedă cu crucea lui **Justinian**, pe care i-m dăruit-o vărului meu, arheologul **Eugen Comşa**. Tata, mai norocos, într-o altă zi, după o ploaie zdravănă, a călcat pe o monedă de aur egipteană, cu zeul Ra imprimat pe una din feţe. Într-o bună zi, când nevoile casei ne-au năpădit, a dat-o unui cămătar pe o sumă care a reprezentat leafa lui pe câteva luni. Sulina, însă, nu doar prin diversitatea pământurilor aduse de corăbieri, ci şi prin componenţa locuitorilor ei, de toate naţiile continentului, era o Europă în miniatură, dezvoltarea ei luând avânt o dată cu înfiinţarea Comisiei Europene a Dunării, după Războiul Crimeii, când Rusia a fost obligată să renunţe la hegemonia ei exclusivă la Dunărea de Jos şi la gurile Dunării, îndeosebi. Şi o dată cu canalul navigabil construit de inginerii englezi şi francezi după anul 1859, tot după planurile acestora a fost clădit şi noul oraş, la care a contribuit şi populaţia înstărită, neamurile de negustori, aceştia din urmă apăruţi subit de prin toate colţurile Europei, atraşi de avantajele porto-franco-ului. De altfel, *Europolis*-ul lui **Jean Bart**, pe numele său real **Eugeniu Botez**, el însuşi căpitan al portului Sulina în Primul Război Mondial, surprinde cât se pote de bine imaginea caracteristică a Sulinei, unde sufletul portului şi al canalului navigabil era Administraţia Comisiunii Europene a Dunării, acolo, la Palatul de reşedinţă din portul liber, plasat la capătul dinspre mare al oraşului, mărginit de vechile faruri, care mai există şi azi; unul elegant şi suplu, peste canal, alături de malurile golfului Musura, opera bătrânului inginer **Hartley**, şi altul, farul aşa-zis turcesc, construit masiv, din piatră şi cărămidă, aflat lângă clădirea mare a spitatlului CED, care se mai află şi azi în serviciu, şi de unde, de la înălţimea lui, în zilele senine, se văd ca prin ceaţă dealurile Beştepeului din apropierea braţului Sfântu Gheorghe. Planul oraşului s-a concretizat în şase străzi paralele, de-a lungul canalului, cu prima stadă Carol I, lungă de peste două

Sulina

mile marine, dincolo de elegantul turn al uzinei de apă. Iar la capătul străzii I-a, totul se termina cu cherhanaua lui **Hariton**, unde se afla o cârciumă, dar şi fabrica de cherestea a căpitanului **Jijie**, unde tata avea adeseori treabă şi unde ajungea foarte repede, la volanul unei camionete *Ford* cu mustăţi, avându-mă de multe ori, pe bancheta din faţă, drept copilot. Era o fabrică tip finlandez, o imensă clădire de lemn unde buştenii, scoşi direct din Dunăre, după ce veniseră sub formă de plută până acolo, erau traşi, cu troliile, la gater. Iar alături, în bodega lui **Hariton**, petrecea aprig, în nopţile de vară, protipendada oraşului, formată în special din funcţionarii străini ai Comisiunii şi din conducătorii oraşului, îmbuibându-se cu toate specialităţile pescăritului. Nu lipseau nici doamnele, care ajungeau aici cu trăsurile lui **Hariton**, atrase de celebra limonadă a lui **Armeanu** sau a grecului **Zamfiropol**. Limonada aceasta se găsea numai aici, uneori şi la Tulcea, Galaţi sau Brăila; când o turnai în pahar făcea o spumă aromată şi delicioasă, tentantă pentru oricine în zilele călduroase, de vară. Sunt multe de spus despre Sulia anilor 30-40, cu străzile ei mici, perpendiculare pe cele paralele cu Dunărea, în dreapta mărginite de malul canalului navigabil cu vasele la ancoră, fluturând la catarg toate drapelele Europei, dar şi vasele de război ale flotei române, începând cu vechile canoniere, cu monitoarele de Dunăre, dar şi cu unul dintre distrugătoare, *Regele Ferdinand* sau *Regina Maria*, ce patrulau pe mare şi nu rareori ancorau pentru o vreme şi la Sulina. Atunci, seara, se umplea strada Carol, din zona restaurantului, dar şi hotelul *Camberi*, singura clădire cu două etaje din oraş, cu ofiţerimea în uniforme albe, dornică să cunoască frumuseţile locului amatoare de flirt sau prospătura din localurile de noapte, situate în partea de sus a oraşului. Iar vasul de pasageri *Giurgiu* ridica ancora, la 5.30, tot cam de pe acolo, navigând către Tulcea. Ca să revină după-amiaza, la aceeaşi oră, acostând la pontonul din faţa bisericii anglicane, unde era aşteptat de orăşeni ca pe unul dintre cele mai importante evenimente ale zilei. Acolo aşteptau şi cele două trăsuri din oraş, uneori şi *Fiat*-ul de patru locuri al lui **Samsonică**. Iar în faţa bodegii şi a hotelului *Camberi* era locul de aşteptare al vechiului autobuz neacoperit al lui **Bangrati**, care ducea lumea la plajă, pe ţărmul mării, în vreme ce foarte aproape, în *Jack-Clubul* englezesc din curtea bisericii anglicane, continuau să joace *Miliard*, indiferenţi la

Tulcea, 8 iunie 1939, în tabăra de instrucţie a Regimentului 33 Dorobanţi. Străjerul Zaharia Potârniche premiat de colonelul Vasile Raţă, prefectul judeţului Tulcea.

ce se petrece în jur, funcţionarii străini de la CED sau ofiţerii de la Cercul Marinei, cel păzit de două tunuri mici care armaseră, probabil, cândva, vreo goeletă militară. Tot acolo, aproape, se aflau vechea clădire a Primăriei şi Vama, iar în plină construcţie – masiva catedrală nouă. Dar şi micuţa grădină publică, având peste drum Biroul de pilotaj, de unde plecau pilotinele cu aburi sau, în zilele de furtună, vasul *l'Hirondelle*, cu piloţii ce aduceau navele sosite în rada portului, semnalate cu balonul şi fanionul arborate pe far. Cam pe aici, în spatele Primăriei, se afla clădirea destul de nouă a Gimnaziului „Marele Voievod Mihai". Acolo, în anul 1938, urmam deja clasa a patra în care, după trei ani de studiu, din vreo 30 de elevi mai promovaserăm doar 15: nouă băieţi şi şase fete, gimnaziul fiind mixt. Însăşi componenţa pe naţionalităţi era cât se poate de semnificativă pentru „Europolisul" lui **Jean Bart**, aşa cum era denumită, după moartea scriitorului, Şcoala Primară de Băieţi, unde învăţasem şi noi, cei mai numeroşii fiind, desigur, românii, patru elevi, după care urmau doi polonezi, doi greci, doi nemţi, două italience, un rus, o evreică şi o sârboaică, deci opt naţionalităţi la 15 elevi. Interesant însă este amănuntul că toţi vorbeau o limbă română curată, fără accent străin, dovadă eficacitatea învăţământului primar din acele vremuri. Iar afinitatea dintre noi era departe de orice tendinţe rasiste, cu toate că mişcarea cuzisto-legionară ajunsese şi la noi. Chiar şi **Nelu D.**, ca fiu de conducător al partidului cuzist, a avut întotdeauna un comportament normal faţă de colega noastră evreică, **Felicia Naiman**, fiică de cârciumar şi premianta clasei, mereu pe locul întâi. În această atmosferă tolerantă în care creşteau copiii acestei enclave europene ce anunţa încă de atunci Uniunea Europeană de azi, despre care se vorbea şi în acea perioadă de după Primul Război Mondial, a luat fiinţă şi în gimnaziul nostru străjeria regelui **Carol al II-lea**. O dată cu instalarea noului director, **Alex Mărculescu**, profesor de latină, geografie şi drept, a sosit şi profesoara de educaţie fizică **Lili Iliescu**, numită comandant al detaşamentuui gimnazial de străjeri, cu cele patru clase. Imediat, s-a introdus uniforma de străjer, care se purta însă numai în zilele festive sau în timpul competiţiilor de atletism. Aşa cum se poate vedea din fotografii, străjerii purtau cămaşă albă cu mâneci lungi, cu epoleţi, iar la gât un batic albastru tivit cu roşu, pe umăr emblema ţării, ţesută pe mătase albastră, şi agăţat de rever un şnur roşu cu fluier introdus în buzunarul de la piept. Pantalonul era scurt, până la genunchi, iar la fete fusta peste genunchi, cu o centură de piele şi cataramă din alamă, cu stema ţării. Pe cap se purta bască albă, cu insigna emailată de străjer. Gambele erau acoperite cu jambere de lână albastre, cu două dungi albe la partea de sus, iar în picioare se încălţau pantofi negri, obişnuiţi. Astfel, toţi, indiferent de naţionalitate, chiar şi cei care nu erau cetăţeni români, purtau această uniformă fără ca vreunul dintre părinţi să fi protestat vreodată. Din contră, se simţeau şi ei mândri, ca şi noi, ca străjeri ai patriei adoptive. Iar în fiecare dimineaţă, elevul sau eleva care era de jurnă, aprindea candela agăţată cu un lanţ de un braţ sus, în faţa icoanei Maicii Domnului. Iar în clasa noastră nu am auzit vreodată, în recreaţii, cuvinte urâte sau manifestări grosolane. Exista un respect tacit faţă de colegele noastre ca şi simpatii discrete. În zilele când fetele aveau ora de gospodărie, sau lucru manual, noi eram obligaţi să ne îndeletnicim şi cu treburi pe care de obicei, acasă, le făceau mamele sau surorile noastre. Astfel, cu ajutoul materialelor textile pe care le aduceam de acasă, învăţam să ne coasem singuri nasturii, să batem butoniere, să ţesem o ruptură la o haină sau chiar să punem un petic de stofă. Ne-a fost foarte greu la început, regretând zilele când în această oră noi, băieţii, jucam

oină sau fotbal, dar, până la urmă, unora chiar a început să le placă îndeletnicirea, acasă surorile mele pufnind în râs văzându-mă cu câtă neîndemânare ţineam acul ori băgam aţa în urechile fine, însă ce folositor mi-a fost mai târziu, în viaţă!

Dar străjeria ne învăţa în primul rând să ne iubim ţara în care ne-am născut sau în care trăim. Şi acest sentiment înălţător ne era transmis îndeosebi prin învăţarea tuturor cântecelor patriotice în repetiţiile de joi după-amiaza, cu bunul nostru profesor de muzică **Sever Tănăsescu**, care era şi dirijorul corului parohiei ortodoxe. De altfel, în această calitate, domnul **Tănăsescu** selecţiona din rândul nostru vocile cele mai potrivite cu care îşi înnoia componenţa corului bisericii. Dar corul gimnaziului avea marele avantaj că dispunea de vocile tinere ale fetelor, iar la serbările festive asistenţa pleca impresionată profund de calitatea interpretării şi de rezonanţa realizată. Nici existenţa băşilor nu crea probleme profesorului, întrucât conta pe cei câţiva fumători care-şi începeau viciul de prin clasa a doua. Uneori, în timpul recreaţiilor, când, de serviciu fiind, apărea în curtea şcolii şi vedea ieşind valuri de fum din closetul aflat la marginea terenului de joacă, se întorcea cu spatele ca să nu întrerupă procesul de formare a preţioşilor lui baritoni. Nu avea decât vreo patru-cinci şi erau uşor de identificat după urmele de nicotină de pe degetele lor, deşi aveau o vârstă atât de fragedă. În ceea ce priveşte repertoriul, era destul de bogat dacă ne gândim că începea cu *Trăiască Regele*, ca să continuie cu *Imnul străjerilor*, *Imnul eroilor*, *Trompetele răsună*, *Pui de lei*, *Fie-a voastră întreaga ţară*, *Trei culori cunosc pe lume*, *Pe-al nostru steag*, dar şi *Ardealul*, după 1940, când acesta ne-a fost răpit prin Dictatul de la Viena. Nu lipsea din repertoriu nici *Avem o mândră ţară* şi chiar *Imnul cercetaşilor*, pe care îl interpretam în după-amiezile de joi, când, uneori, plecam împreună cu profesorul la malul mării şi, trecând cu tinereţea noastră înflăcărată printre cele două cimitire aflate în afara oraşului, trezeam din liniştea lor eternă corăbiile de matrozi ce vegheau acele locuri pline de pace. Iar dimineaţa, pentru străjeri, prezenţa la şcoală era obligatorie cu o jumătate de oră înainte de începerea cursurilor. Tot detaşamentul de străjeri se aduna în careu în jurul catargului înalt, ancorat cu patru cabluri, pentru ridicarea drapelului naţional, în prezenţa comandantului nostru, dar şi cu participarea unuia din profesorii care era de serviciu în acea zi. Se cânta *Trăiască Regele* în timp ce steagul se ridica încet, apoi *Imnul străjerilor*, după care, în cor, se rostea *Tatăl nostru*. Iar dacă se nimerea o zi de comemorare ori de deces a vreunei personalităţi, unul dintre elevii din anul terminal ţinea un logos, supervizat înainte de profesorul de limba română. Mi-aduc aminte cum, peste un an, când eram de acum la Liceul de băieţi din Tulcea, într-o după amiază, am fost adunaţi pentru a asista la ceremonia de doliu pentru dispariţia mareşalului Alexandru Averescu. Directorul ne-a vorbit atunci cu mare înflăcărare despre faptele eroului, despre luptele de la Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz, de contribuţia mareşalului la întregirea neamului românesc, la realizarea României Mari... Am plecat de acolo pătruns de sentimentul naţional şi de mândria că m-am născut român. Era în toamna anului 1939. Şi tot pe atunci, am asistat acolo, în careul străjerilor de la Tulcea, la botezul portarului liceului, domnul Nicu, care era evreu şi care a cerut să fie creştinat. Atunci, în faţa majorităţii corpului profesoral, într-o atmosferă sobră, preotul catedralei a oficiat botezul: l-a introdus pe viitorul creştin ortodox cu picioarele într-un ciubăr cu apă sfinţită, îmbrăcat într-o cămaşă albă, lungă până la glezne, şi l-a întrebat de trei ori: „Te lepezi de satana?" Acesta răspunzâdu-i foarte hotărât, fireşte, afirmativ.

Tot ca străjeri făceam şi exerciţii de apărare pasivă, pe terenul de sport de lângă spitalele de carantină din apropierea morii de vânt ce-şi rotea aripile neobosită. Atunci, ni se repartizau măşti cu cagule şi tărgi aduse de la spitalul oraşului. Venea la această instruire directorul spitalului, generalul doctor **Vasile Panitescu**, bunul prieten şi coleg al scriitorului **Gala Galaction**, care-l vizita, uneori, la Sulina, plimbându-se împreună pe malul mării. Şi sfaturile bătrânului medic, veteran de război, mi-au rămas în minte până azi. Nu pot uita însă bunătatea şi iubirea acestui om pentru tradiţiile noastre populare. El era acela care, de Crăciun şi de Anul Nou, îi primea acolo, în apartamentul lui de la etajul spitalului, pe toţi, dar absolut pe toţi colindătorii, alături de frumoasa şi distinsa sa soţie, aşezaţi în jilţuri de rafie vopsite în alb, şi oferindu-le darurile cele dulci, dar şi bănuţii aranjaţi la îndemână şi pe care-i dădeau pe măsura colindătorilor. Şi copiii de toate vârstele ştiau acest lucru, fiindcă bănuţii pe care îi dăruia bunul general nu erau deloc de neglijat.

Dar au trecut anii şi a venit nefasta zi de 29 iunie 1940, când ne-a fost răpită Basarabia strămoşească şi Nordul Bucovinei. Şi când a abdicat regele **Carol al II-lea**. Aud şi acum vorbele regelui venite din micul aparat de radio instalat nu demult de tata, cu cele două catarge de antenă din curtea casei, anunţând abdicarea lui: simbolul Neamului şi al Patriei, despre care învăţasem atâţia ani. Am simţit atunci că în inima mea se rupe ceva şi am intuit, totodată, că ţara se găseşte într-un mare pericol; că va fi război. Şi de-a lungul obrajilor au început să-mi curgă lacrimi pe care nu puteam să le stăpânesc. Când l-am privit pe tata, care atunci tocmai venea de la uzină, am văzut că şi el plângea. Iar mama, palidă şi speriată, îngâna, făcându-şi cruce: „Păzeşte-ne, Doamne, să nu vină şi peste noi!" Şi de acolo, de departe, din îndepărtata Europă, Radio Paris transmitea în limba franceză comentarii despre atacul brutal al Rusiei asupra ţării aliate România, despre raptul acestui cotropitor secular al ţinuturilor româneşti. Eram în vacanţa mare a anului 1940 acasă, la Sulina, şi ruşii erau peste Dunăre şi peste mare, la doi paşi de noi. De atunci, nu s-a mai comentat decât despre ce va urma. Iar în toamnă, am plecat la Tulcea, la liceu, unde intrasem în clasa a şaptea, devenind, de acum, premilitar, viitor apărător al patriei. şi câte s-au mai petrecut, Doamne, de atunci şi până azi, toate s-au scrijelit ca pe o placă de granit acolo, în sufletul meu. Azi încă mai fredonez, uneori, cuvintele din marşurile patriotice învăţate în anii şcolii, ca străjer, şi o căldură arzătoare îmi pătrunde inima în care dragostea pentru ţară şi pentru neamul meu nu se va stinge niciodată: *Gata oricând, tot înainte,/ Cercetător pe drumuri sfinte,/ Noi ce-ntrupăm în gând şi dor/ Speranţa-ntregului popor...* (din *Imnul cercetaşilor*) sau *Trompetele răsună prin munţi şi prin câmpii,/ Românii toţi se-adună cu sutele de mii –/ Un glas pe toţi îi cheamă, e glasul neatârnării... (Trompetele răsună!)* Iar mai târziu, după odiosul Diktat de la Viena, când ni s-a răpit şi Ardealul, împreună cu studenţii ardeleni de la Politehnică refugiaţi la Bucureşti, cu studenţii anului meu, cărora li se umezeau ochii văzându-i pe ardeleni plângând de dorul părinţilor şi al locurilor natale, cântam acel nemuritor marş care a însoţit trupele române pe timpul luptelor de recucerire a teritoriilor de peste Carpaţi: *Dac-am plecat Ardealule din tine,/ Nu-i vina noastră, iarăşi vom veni;/ N-am fost învinşi şi nu vom fi nici mâine/ Când ceasul biruinţei va sosi!/ / Aveam o ţară mândră şi mare,/ Avem şi iarăşi vom avea –/ Duşmanul care astăzi râde/ Va tremura privind la ea...*

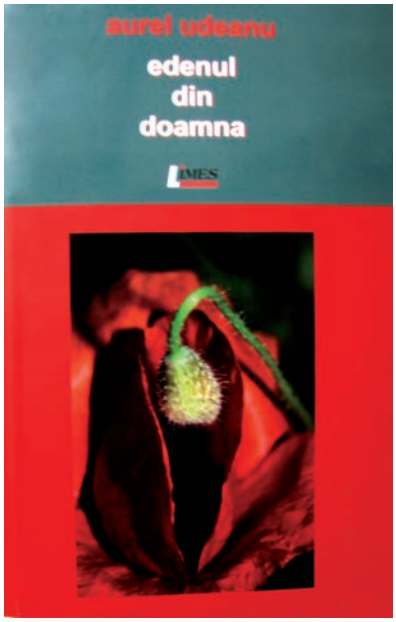
Sulina mea, aşadar, şi străjeria... Cum aş putea uita vreodată ce au reprezentat aceste două repere în formarea mea ca om, ca român, ca soldat al patriei mele?

Bucureşti, iulie 2010

Crochiuri subiective

de **Bogdan Didescu**

Aurel Udeanu, ***Edenul din Doamna***, prefaţă de **Radu Aldulescu**, Editura *Limes*, Cluj-Napoca, 2010, 118 pag. Spre deosebire de alţii, n-am căzut în extaz la apariţia pe firmament a scriitorului târgovişt-ean, considerat după volumul de proză ***Când Dumnezeu se exilează-n tine***, în 2005, editura *BrumaR*, „unul dintre cele mai puternice debuturi care s-au produs în literatura noastră de după 1989" (**Ion Zubaşcu**). Nici trei ani mai târziu, când cu ***Femeia din creierul fiecăruia*** (2008) n-am căzut în extaz. Dar nici n-am fost dezamăgit. El însuşi un personaj dintre cele mai pitoreşti, învăţător de

profesie (ce-or învăţa copiii aceia de la el, nu-mi pot imagina!), **Aurel Udeanu** s-a autoexilat nu într-un turn de fildeş, ci pe o insulă a iluziilor, una de material plastic, de unde trimite vaporaşe de hârtie pe care desenează femei goale: muzele lui de ocazie. Pe de o parte, mi se pare că are toate armele unui samurai al cuvintelor. Ce nu prea mai are el este, clar, forţă. Pur şi simplu forţă fizică, nu talent, inspiraţie sau altceva de genul acesta. La cei peste 50 de ani, doar cu trei cărţi, nu mai cucereşte Everesturi ci, cel mult, Turnul Chindiei. Nimeni nu mai are timp să-l redescopere. Tirajele sunt mici şi nu se vând. Despre Dumnezeu (ca inamic, desigur) şi despre sex scriu toţi cei care vor să dea lovitura, e ca un fel de goană după aur. Aurul acesta însă, ca tot aurul din lume, este ceva epuizabil. La zăcământ mă refer, nu la aurul din… verighete. Cine să-l mai cultive pe **Udeanu** în afară de prietenii lui? Şi de editurile care, de altfel, sunt direct interesate atâta vreme cât **Udeanu**, ca orice poet care nu are-ncotro, îşi plăteşte cu bani peşin dreptul de a scrie ce-i trece prin cap? Totuşi, în literatura noastră provincială – şi chiar naţională, de ce nu? –, **Udeanu** poate fi, chiar este, un caz dintre cele mai interesante. Şi unul dintre poeţii simpatici ai cetăţii. Iată un fragment de dovadă: *…sunt copţi ciorchiii cărnii tale doamnă/ eziţi îndelung să-mi permiţi să intru în viaţa ta/îţi confecţionezi până la urmă o scuză/ "am avut garda financiară pe cap s-o lăsăm pe mâine!"/ de parcă ar mai exista un "mâine" pentru mine/ câtă vreme niciodată nu a existat/ un "azi"!* (sunt copţi ciorchinii cărnii tale doamnă, p. 78).

Iacob Voichiţoniu, ***Slugă la îngeri*** (*poeme de mare ruşine*), Editura *Amurg sentimental*, Bucureşti, 2010, 126 pag. Prefaţată cu mare entuziasm de poetul militar **Liviu Zanfirescu**, această plachetă dezvăluie un poet evident talentat, din a cărui creaţie răzbate nostalgia exotică a lui **Minulescu** şi uşurinţa în a broda rime a lui **Topârceanu**, ici-colo regăsindu-se şi intarsii fugare din **G. Astaloş** sau **L. Vişan**. Totuşi, deşi place de la prima vedere, fiind şi cât se poate de cantabilă, poezia lui **Voichiţoniu** duce în ea ceva facil, adică, vreau să spun, nu mobilizează, nu revoltă, nu militează

pentru o viaţă mai bună într-o lume... normală, aţinându-se cumva la periferia liricii grele: *I pak, a trecut clandestin/ O rază prin umărul drept/ şi dacă mă clatin puţin/ E semn că se-ndreaptă spre piept./ / Oştenii destinului meu/ Juratu-i-au toţi închinare/ Spunând că ar fi curcubeu/ Nu lacrimă plânsă de soare.// De mă va duce-n robie/ Cum semnele rele vădesc,/ Măria Ta musai să ştie/ Că-i rază de ochi muieresc.* (I pak..., pag. 14).

Stella Dobrogeanu Perdix, ***Cuget, agonie şi rug***, prefaţă de **Florentin Popescu**, Editura *Axa*, Botoşani, 2010, 120 pag. Am fost martorul privilegiat, în ultimul an, al unui veritabil asediu liric susţinut cu perseverenţă de poeta **Stella Perdix**, pe care o înţeleg, o respect şi îi mulţumesc pentru faptul, onorant pentru mine, de a-mi reproduce pe ultima copertă a cărţii de faţă, un tablou din anii când cochetam cu pictura şi care se află în perfectă deşi oricând discutabilă opoziţie

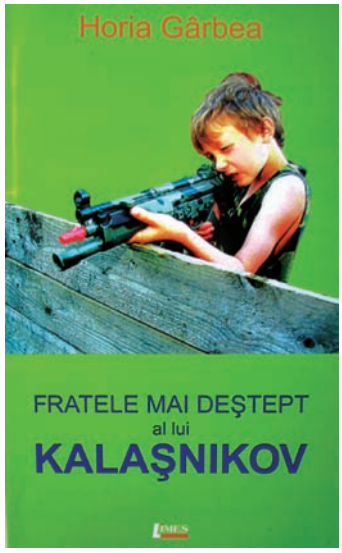
cu opera marelui **Van Gogh** – *Iris în agonie* – de pe prima copertă. Fără alte comentarii, întrucât de acum cititorii revistei ***ProARME*** o cunosc bine, sper, pe poeta a cărei nouă apariţie editorială o semnalez aici, iată un poem uşor egocentrist, dacă este să ne luăm după titlu, dar care mi-a atras cu deosebire atenţia: *Cerul se rostogoleşte/ peste stele/ Pământul/plânge cu ele/Dumnezeu/se amuză şi El –/se plictiseşte/pe tronul lui/ de stăpân//Oamenii îl întreabă/ doar în versuri –/El nu înţelege/ nimic –/vede sărbători/ şi rugăciuni/ şi prea multă/ moarte//O stea/ cade pe ape/şi naşte o mare/de valuri/ Un câine latră/la lună/şi sperie pământul//Am prins şi eu/o pedeapsă/ în faţa lui/ Dumnezeu/ Râde şi El/şi eu îl întreb –/dar Tu Mărite/de când/ mă-nţelegi?* (Eu şi Dumnezeu, p. 86).

Graţie colaboratorului nostru, dl. **Zaharia Potârniche**, soţul poetei **Stella Perdix**, de ceva vreme am pe masă şi trei cărţi de versuri semnate de poetul **Florian Saioc**, din Târgu-Jiu, sosite toate odată, deşi au apărut în ani diferiţi. Este vorba despre ediţia a treia a plachetei ***Cu diktatul şi ucazul ne-au înlăcrimat obrazul*** (2007) – care conţine, între altele, câte o baladă dedicată Basarabiei şi Transilvaniei –, ***Slugă la zădărnicie*** (2008) şi ***Cartea de identitate***. *Douăsprezece poeme manifest pentru reîntregire* (f.a.), probabil 2010, aceasta din urmă în format mic, 68 pag., şi toate trei apărute la Editura *Măiastra* din oraşul Porţii sărutului. Versificator de top, cam în genul lui **Iacob Voichiţoniu**, numai că pe marginea unor teme de o stringentă actualitate, **Florian Saioc** reuşeşte un adevărat şi memorabil tur de forţă, mai ales în această din urmă plachetă, unde fără a căuta prea mult am dat peste o bijuterie lirică încărcată de adânci semnificaţii: *Iubito, n-am venit să te alint./ Când luna începuse să răsară/ Mi-a-nfipt în suflet cornul de argint/ Şi m-a rănit lucefărul de seară.// Dar nu-i nimic, noi fi-*

vom împreună/ Şi sufletele noastre le-om uni/ şi ne vom face iarbă şi ţărână/ Şi ţară şi pământ ne vom numi.// Cu ţara mumă de n-om fi în stare/ Să ne unim aşa cum se cuvine/ Să ne luăm mormintele-n spinare/ Şi-n moarte să ne-ascundem de ruşine. (Ne vom uni).

Horia Gârbea, ***Fratele mai deştept al lui Kalaşnikov***, Editura *Limes*, Cluj-Napoca, 2010, 116 pag. O carte care, în ciuda ilustrului nume de pe copertă, nu rupe gura târgului. Deşi, dacă este să te iei după referinţele critice de la final, ai impresia că geniu mai concret pe planeta noastră nici că există. Exemplificând, ar fi vorba despre *talentul polivalent* (**Laurenţiu Ulici**), *improvizatorul de geniu* (**Mircea Ghiţulescu**), *omul-orchestră din apatica literatur română de azi* (**Alex Ştefănescu**, un fel de Titi Duru al criticii literare dâmboviţene, n.n.), *computerul cu talent* (**Daniel Cristea-Enache**), *literatorul înrăit*, *prozatorul strălucit*, *cel mai polimorf nouăzecist*,

debordantul ironist etc. etc., nu mai insist. Spun doar că aşa cum la pomul lăudat nu m-am dus niciodată cu sacul, ci cu buzunarele pline de pietre, aşa şi acum. Mai ales că am motive – motive de scriitor frustrat, normal –, de când îl aşteptam la cotitură! Cum mi-ar lua cam mult să mă explic, şi nici nu cred că ar interesa pe cineva, să trecem la cartea în sine. Care, ce să zic, este o mare tristeţe începând chiar de la suprafaţă, ca să spun aşa, adică de la prima copertă, unde, efectiv, autorul face apologia violenţei infantile (sau, mă rog, cam pe acolo, o greşeală tactică elementară, căci, într-o Românie în care pregătirea premilitară este o operaţiune strict secretă de indiferenţă deosebită, o asemenea poză trimite clar spre spărgătorii de bănci), continuând cu aranjamentul grafic elegant, însă rarefiat la maximum, ca volumul să pară ceva mai consistent măcar ca aspect (ceea ce mi-a creat din start senzaţia unui pitic încălţat cu bocănciori cu talpa groasă, de 25 de centimetri, să pară şi el mai înalt) şi terminând cu conţinutul, cu miezul, cum ar veni, care se vrea produsul de excepţie al unui fin ironist, al unui om de lume sictirit de mâzga vieţii poltice din Valahia postdecembristă etc. Trecând peste micile scăpări în exprimare atunci când autorul se dă specialist în... oltenisme, trecând chiar şi peste măruntele artificii care se vor dezinvolte, dacă nu un fel de diamante în materie de imaginaţie, gen „personalul de Lindiceni", „sferişoarele de mercur" (de ce nu bobiţele, bilişoarele etc.?!), „haita de ciori", „vestala paraşutică", „se aşează pizdiş", „vioi ca un semafor" (cred că a vrut să spună ca un girofar) ş.a., peste deranjantele – chiar dacă puţinele – excrementisme precum „futălăi", „cur", „să faci o labă la budă" (pag. 43) etc., nu mai *cronometrez* bruma de jargoane împrumutate de la San Antonio – „damicelă", de pildă –, vreau să spun că adevărata impresie pe care mi-a lăsat-o cărticica aceasta de culoare verde (bine că nu e un verde mai închis!) la final este că am avut de a face cu un veritabil epigon. Care nu prea are el muşchi ci, cel mult, un stil speculativ, şi acesta diluat, graţie căruia însă tropăie mărunt şi bezmetic în coada plutonului, pe un teren despre care, dacă este să luăm ca reper chestia cu politicianul din prima povestioară, au cules roadele deja alţi scriitori, unul dintre aceştia fiind **Olimpian Ungherea** (vezi *Clubul cocoşaţilor*, *Frică şi putere* ş. a.). Mult mai deranjant este însă faptul că, din lipsă de inspiraţie, poate şi din lipsă de altceva, **Horia Gârbea** şi-a găsit să parodieze, nu se putea altfel!, piese grele din literatura română aparţinând unor clasici pe al căror soclu, de regulă, urinează veneticii şi cozile lor de topor, nici într-un caz românii neaoşi, culmea!, şi cu ascendenţă militară dintre cele mai strălucite în cazul de faţă. Păi, ce altceva să pricep când citesc *La Rovine... în câmpii... (*pag. 99), de pildă, un fel de chiflă literară pe care, în alte condiţii, aş fi atribui-o unui copil tembel? Trista realitate însă aceasta e, în pană de subiecte, **Horia Gârbea**, unt tip destul de agreabil, de altminteri, ca şi companion, se ia de subiectele sfinte – sper că nu exagerez! – ale istoriei naţionale şi le duce în derizoriu cu atâta inocenţă, încât habar nu are că, de fapt, îşi trage singur un şut în... hai să spun fund, diferenţa valorică dintre actualul **Gârbea** şi eternul **Eminescu** fiind exact diferenţa dintre *La Rovine...* Şi *Scrisoarea III*. Pe scurt, ca o ultimă rafală de încadrare a ţintei, prin cărticica aceasta **Horia Gârbea** mi-a făcut impresia unui trafalet scump îmbibat cu apă de ploaie care, după ce se va usca peretele, nu va lăsa nicio urmă. Altfel spus, rătăcit într-o echipă de campioni pur sânge lansaţi în plin în proba de nu ştiu câţi metri bras prin băltoaca literaturii române, prin *Fratele mai deştept al lui Kalaşnikov*, „maestrul" **Horia Gârbea** pare un bălţăreţ care înnoată câineşte, cu valul, cu iluzia că face performanţă. Îmi pare rău să constat asta.

urmare din pag.10

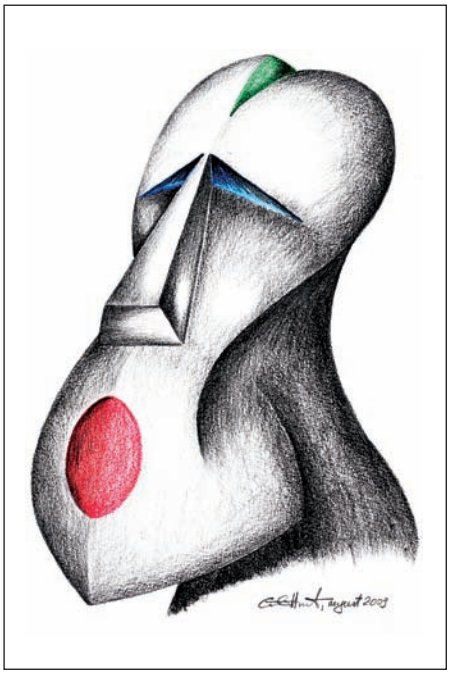
europeni (13 miliarde lei), să reabiliteze vechiul corp de clădire al liceului, de la subsol la mansardă, cu tot ceea ce presupune acest proces, adică refacerea tencuielii, schimbarea tâmplăriei (uşi, ferestre, parchet), înlocuirea instalaţiei electrice şi termice (*s-a renunţat la sobe*, a explicat profesorul **Matei**), amenajarea unei cancelarii moderne pentru corpul profesoral, de 93 m², cu tot cu dotările aferente etc. Din păcate, însă, dacă despre modul cum a luat fiinţă liceul – azi cu statut de şcoală europeană – prin insistenţa şi travaliul cu adevărat remarcabile ale preotului **Alexandru Popescu** (vezi articolele *Cum a luat fiinţă liceul de fete dela Târgovişte „Constantin N. Carabella”*, în ziarul *Gura Târgoviştei* nr. 2/10 iunie 1928, de **Tache D. Atanasiu**, şi *Cum a luat fiinţă colonia şcolară a liceului de fete „Constantin N. Carabella” din Târgovişte*, de acelaşi autor şi publicat în acelşi ziar, nr. 4/25 iunie 1928, articole republicate în zilele noastre de **Mihai** şi **Mihaela Oproiu** în cartea *Spicuiri din presa interbelică dâmboviţeană*), despre biografia lui **Constantin N. Carabella** însuşi nu am putut afla, deocamdată, mare lucru. În arhiva liceului se păstrează, totuşi, iar directorul **Gh. Matei** ni le-a pus la dispoziţie cu deosebită amabilitate, două fotografii de grup (reproduse alăturat), între care una originală, a familiei **Carabella**, cu părintele... material, ca să spunem aşa, al actualului colegiu în prim-plan, cu pălărie şi barbă de potropop, înconjurat inclusiv de militari în uniforma vremii, a căror biografie, în cazul în care vreunul ar purta acelaşi nume, ar fi relativ lesne de aflat deşi există posibilitatea ca să se numească altfel, căci iată ce spune ziaristul **Tache Atanasiu** în articolul său din *Gura Târgoviştei* nr. 2/10 iunie 1928: *...Cum a făcut* (preotul **Al. Popescu**, alias popa **Burtea**, n.n.), *cum a dres, s-a dat cu binişorul pe lângă bunul nostru orăşean, fruntaş între fruntaşi, domnul **Costică N. Carabella**, şi cu sosele şi momele, amintindu-i mereu de partea sufletului şi viaţa veşnică ce ar avea dacă ar da pentru şcoala de luminat fetele românilor – şi, cu toată diferenţa de idei ce aflai acum de curând că avea soţia sa, moartă anul acesta, care ţinea ca averea domnului **Carabella** să rămâie **copiilor ce răposata avea din altă căsnicie*** (subl. n.) – *iată-l pe nesăţiosul părinte de a face binele tuturor în posesia actului de donaţie. Şi abia după obţinerea acestei donaţii* (este vorba despre terenul pe care s-a ridicat mai apoi clădirea acestui colegiu, n.n.) *au început năduşelile pentru bietul preot* (întrucât de acum vor urma insistenţele la Ministerul Intrucţiunii Publice pentru obţinerea banilor necesari construcţiei şi dotării localului propriu-zis al liceului, n.n.).

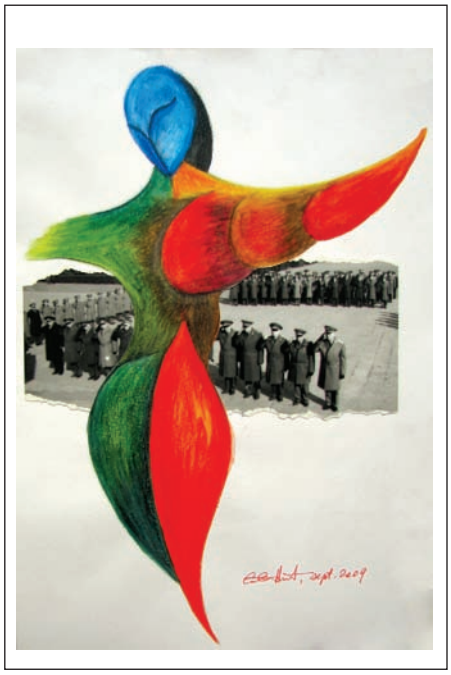
În arhiva colegiului se mai păstrează, încă, un act de donaţie olograf, cu semnătura în original a lui **Constantin N. Carabella**, datat 1923, de asemene şi alte documente, precum şi xerocopii ale *catalogului clase a I-a B*, din anul şcolar 1921-1922, a *şcolii secundare de fete din Târgovişte*. Toate acestea puse cap la cap, alături de amintirile unor foşti absolvenţi, mulţi dintre ei personalităţi ale lumii ştiinţifice şi culturale ale oraşului de sub Turnul Chindiei şi chiar ale României, vor putea constitui începutul unei micromonografii a acestui colegiu care, confirmând argumentul preotului **Al. Popescu** – despre care iar nu ştim mare lucru –, nemureşte în timp, iată, numele donatorului pământului pe care este ridicat. În ciuda faptului că, deocamdată, dincolo de nume, de o imagine pe un carton fotografic, eventual de un articol de ziar, nimeni nu-şi mai aminteşte mare lucru de **Constică N. Carabella**, fost funcţionar la tribunalul din Ploieşti, se pare, în orice caz, *bunul nostru orăşean, fruntaş între fruntaşi*.

Artişti plastici militari

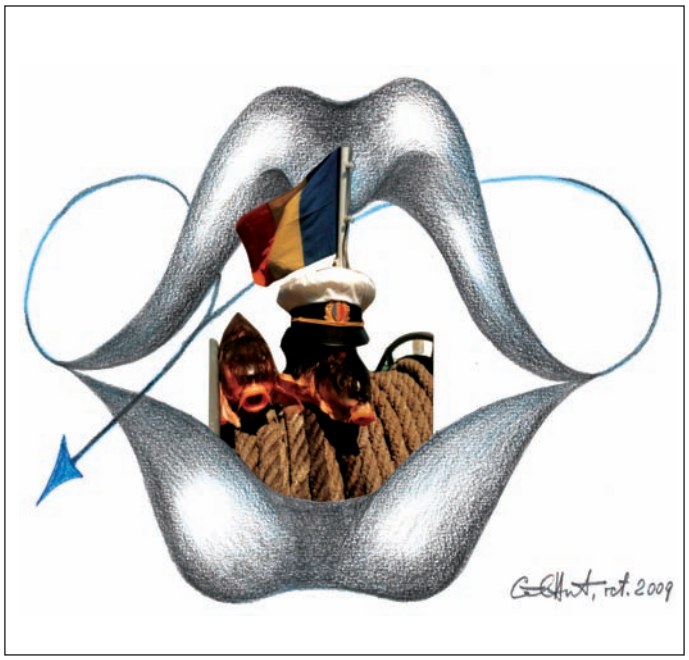
Călin Hentea (foto medalion) se consideră, cu modestie, artist amator. Asta pentru că nu are nici o şcoală de profil plastic. Singurul care i-a arătat, la începutul anilor '90, cum se ţine creionul sau cărbunele în mâna, recunoaşte el, este fostul director al Studioului de Arte Plastice al Armatei, colonelul (r) Gheorghe Ioniţă, pictor şi sculptor, dar mai ales un pedagog desăvârşit. Între 1985-1994, însă, **Hentea** a cochetat şi cu sculptura, cu frumoase rezultate, încă. *Pe atunci*, spune el, *sculptura şi desenul erau refugiul meu de aberaţia de realitate cotidiană. Acum este la fel, doar că nu mai sculptez, în schimb, scriu. Nu mai expun, dar public. Liber şi apăsat. Am avut expoziţii personale fie în incinte de unităţi militare sau în parcul Herăstrău, înainte de 1990, iar atunci când minerii lui Miron Cozma atacau guvernul, în februarie '90, aveam vernisaj în foaierul Teatrului Foarte Mic din Piaţa "Rosetti". Şi în timpul demonstraţiilor din Piaţa Universităţii, expuneam sculptură tot la TFM. Acum nu văd raţiunea pentru care aş expune. Poate doar să vând... Dar cine ar cumpăra pe praful şi seceta asta? Atunci, la începutul anilor '90, stimulat de vânzarea bună a sculpturilor mele, era cât pe ce să-mi dau demisia din armată, crezând că voi putea trăi din artă. M-a ferit însă Dumnezeu de o asemenea naivitate!* (**B. D.**)

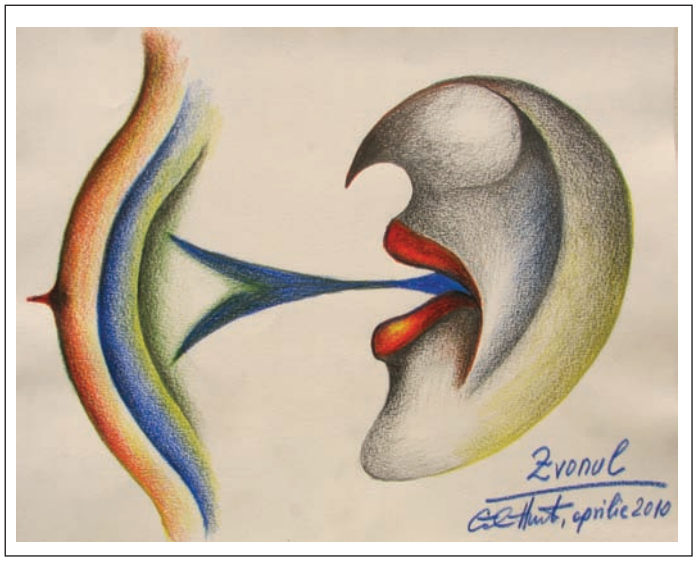

Grafica: Octavian Covaci